

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра міжнародних економічних відносин

Мартиненко Анни Володимирівни

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«ЗОВНІШНІ ТОРГОВЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ З КИТАЄМ»

Спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

Студента (ки) 4 курсу

(номер курсу)

групи МЕ-71а

(шифр групи)

(підпис)

Мартиненко А.В.

(ініціали, прізвище)

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

(підпис)

Мартиненко А.В.

(ініціали, прізвище здобувача)

Керівник кафедри міжнародних

економічних відносин, к.е.н.,

(підпис)

Хомутенко Л.І

(ініціали, прізвище)

Суми – 2021 рік

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр

на тему

«ЗОВНІШНІ ТОРГОВЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ З КИТАЄМ»

студентки Мартиненко А.В.
(прізвище, ім'я, по батькові)

Основний зміст кваліфікаційної бакалаврської роботи викладено на 61 сторінці, у тому числі список використаних джерел з 41 найменування, який розміщено на 5 сторінках. Робота містить 9 таблиць, 9 рисунків, а також 3 додатки, які розміщені на 3 сторінках.

Ключові слова: УКРАЇНА, КИТАЙ, УКРАЇНО-КИТАЙСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, ІНВЕСТИЦІЇ, ПОЛІТИЧНІ ВІДНОСИНИ, ЗОВНІШНІ ВІДНОСИНИ, СТРАТЕГІЧНИЙ РОЗВИТОК.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження тенденцій характеру та перспектив розвитку зовнішньоторговельних відносин між Україною та Китаєм.

Об'єктом дослідження є тенденції розвитку зовнішньоекономічного співробітництва між Україною та Китаєм у сучасних умовах.

Предметом дослідження є структура, динаміка та перспективи розвитку зовнішньоторговельних відносин між Україною та Китаєм.

Під час вирішення поставлених завдань використовувалися загальнотеоретичні та економіко-статистичні методи. Дослідження проводилось з використанням методів аналізу, синтезу, статистичних порівнянь показників, застосовувалися прийоми спостереження, групування, класифікації та графічне зображення результатів. До спеціальних економічних методів дослідження, які використані при написанні роботи, належать економіко-статистичні методи, за допомогою яких був проведений комплексний аналіз статистичних даних, що характеризують стан та динаміку економіки Китаю.

Інформаційну та статистичну базу кваліфікаційної роботи становлять: наукові праці вітчизняних і зарубіжних науковців; інституціональний базис (законодавчі акти, стратегічні програми та нормативно-розпорядчі документи); дані Державної служби статистики України, Національного бюро статистики КНР; матеріали та аналітичні звіти міжнародних організацій і дослідницьких агенцій (Світового банку, МВФ, Міжнародного торговельного центру ЮНКТАД/СОТ та інших); матеріали позаурядових торговельних організацій (Торгово-промислової палати України, Міжнародної торгової палати «Шовкового шляху»); публікації періодичних та спеціалізованих вітчизняних, китайських та інших світових видань (Урядовий портал, Україна-Китай та інші); офіційні Інтернет-ресурси.

За результатами дослідження сформульовані такі висновки:

1. Вивчивши і проаналізувавши статистичну інформацію про співпрацю України і Китаю, можна однозначно позначити, що на даному етапі розвитку для української економіки вкрай необхідна підтримка азійського регіону. Китай, залишаючись світовим лідером з однією з провідних економік, надає величезну підтримку Україні на даному етапі і є найважливішим торговим партнером. Все це свідчить про те, що Китай зацікавлений в безперервному розвитку України, а також подальше зміцнення двостороннього співробітництва на взаємовигідній основі. Україна, в свою чергу, слід займати ще більш активну позицію в просуванні міждержавної взаємодії для знаходження нових точок дотику.

2. Основним шляхом розвитку України має залишатися вдосконалення торгової політики для зміцнення економічного співробітництва з країнами світу, перш за все на азійському напрямку, а також впровадження цільових програм і проектів для відновлення економік регіонів України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних та методичних положень, стратегічних пріоритетів і засобів, науково-прикладних рекомендацій щодо розвитку торговельних відносин з КНР за умови зміцнення економічної безпеки України.

Результати апробації основних положень кваліфікаційної бакалаврської роботи розглядалися:

1) на II Міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародні економічні відносини та сталий розвиток» 21 травня 2021 року СумДУ з тезами на тему «Ukraine's foreign trade relations with China»;

2) стаття науково-виробничого журналу «Бізнес-Навігатор» випуск 3, (64)/2021 на тему: «Розвиток українсько-китайського економічного співробітництва в контексті реалізації національних інтересів країн».

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2021 рік

Рік захисту роботи – 2021 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис) (ініціали, прізвище)

«__» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
(спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»)

студентці IV курсу, групи МЕ-71а
(номер курсу) (шифр групи)

Мартиненко Анні Володимирівні
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи Зовнішні торговельні відносини України з Китаєм

затверджена наказом по університету від «19» квітня 2021 року №0193 - VI

2. Термін подання студентом закінченої роботи «28» травня 2021 року

3. Мета кваліфікаційної роботи є дослідження тенденцій характеру та перспектив розвитку зовнішньоторговельних відносин між Україною та Китаєм.

4. Об'єкт дослідження є тенденції розвитку зовнішньоекономічного співробітництва між Україною та Китаєм у сучасних умовах.

5. Предмет дослідження є структура, динаміка та перспективи розвитку зовнішньоторговельних відносин між Україною та Китаєм.

6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах Державної служби статистики України, Національного бюро статистики КНР; аналітичні звіти міжнародних організацій і дослідницьких агенцій (Світового банку, МВФ, Міжнародного торговельного центру ЮНКТАД/СОТ та інших.

7. Орієнтовний план кваліфікаційної бакалаврської роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети

Розділ 1 Загальні концептуальні засади та напрямки розвитку зовнішньої політики України: китайський вектор - термін подання до 10 квітня

У розділі 1 досліджено історію становлення та основні засади торгово-економічного співробітництва України з Китаєм; оцінено роль Китаю в світовій економіці і міжнародних економічних відносинах; висвітлено участь Китаю в торговельних війнах та їх вплив на українсько-китайські відносини.

Розділ 2 Аналіз поточного стану зовнішньоекономічних відносин між Україною та Китаєм – термін подання до 27 квітня

У розділі 2 розглянуто динаміку та структуру зовнішньої торгівлі товарами та послугами України з Китаєм; проаналізовано інвестиційну діяльність Китаю в Україні.

Розділ 3 Перспективи розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та Китаєм – термін подання до 14 травня

У розділі 3 оцінено перспективи розвитку українського-китайського співробітництва; запропоновано стратегічні пріоритети впливу американсько-китайської торгової війни на розвиток міжнародної торгівлі.

8. Консультації з роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Хомутенко Л.І., доцент кафедри МЕВ	15.03.2021	
2	Хомутенко Л.І., доцент кафедри МЕВ	10.04.2021	
3	Хомутенко Л.І., доцент кафедри МЕВ	27.05.2021	

9. Дата видачі завдання: « 15 » березня 2021 року

Керівник кваліфікаційної
роботи

(підпис)

_____ Л.І. Хомутенко _____
(ініціали, прізвище)

Завдання до виконання одержав

(підпис)

_____ А.В. Мартиненко _____
(ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

Вступ.....	8
1 Загальні концептуальні засади та напрямки розвитку зовнішньої політики України: китайський вектор.....	12
1.1 Історія становлення та основні засади торгово-економічного співробітництва України з Китаєм.....	12
1.2 Китай в світовій економіці і міжнародних економічних відносинах.....	19
1.3 Китай в торговельних війнах та їх вплив на українсько-китайські відносини.....	24
2 Аналіз поточного стану зовнішньоекономічних відносин між Україною та Китаєм.....	27
2.1 Динаміка та структура зовнішньої торгівлі товарами України з Китаєм.....	27
2.2 Зовнішня торгівля послугами України з Китаєм.....	32
2.3 Інвестиційна складова зовнішньоторговельного співробітництва між Україною та Китаєм.....	38
3 Перспективи розвитку зовнішньоекономічних відносин між Україною та Китаєм.....	42
3.1 Перспективи розвитку співробітництва України з Китаєм.....	42
3.2 Стратегічні пріоритети впливу американсько-китайської торгової війни на розвиток міжнародної торгівлі.....	50
Висновки.....	54
Перелік джерел посилання.....	56

ВСТУП

В умовах глобалізації одним з найважливіших напрямів підвищення ефективності економіки України є розвиток зовнішньоекономічної діяльності. Економічні перетворення, які відбуваються в Україні, мають на меті поступову інтеграцію українських підприємств до системи міжнародних економічних зв'язків, з одного боку, і залучення іноземних підприємців до діяльності в Україні – з другого. Значимість таких зв'язків у розвитку країн, у тому числі й України, постійно зростає. Зовнішньоекономічна діяльність кожної країни є важливою умовою її економічного зростання. Сучасна зовнішньоекономічна діяльність України є вагомим складовим економічного розвитку нашої держави.

Історичний розвиток ряду країн підтверджує позитивний вплив і вигідність розширення участі кожної з них у міжнародному поділі праці та у різноманітних формах міжнародних зв'язків. Очевидним є той факт, що зовнішньоекономічна діяльність кожної країни є важливою умовою її економічного зростання. Особливо це актуально за сучасних умов, коли набувають інтенсивного розвитку процеси міжнародної економічної інтеграції, транснаціоналізації, міжнародного поділу праці, глобалізації світового господарства.

Зовнішньоекономічна діяльність сприяє розвитку перспективних напрямів експортного потенціалу; саме за рахунок зовнішньоекономічної діяльності наша країна вирішує проблему нестачі енергоносіїв, новітніх машин та устаткування, технологій, деяких товарів народного споживання.

Тридцять років тому Китай розпочав шлях кардинальних економічних і соціальних перетворень, який спирався на прагматичний розрахунок і реалії ринкових відносин. Цей курс отримав назву «політика реформ і відкритості». За цей період Китай став прикладом того, як виважена зовнішньоекономічна

стратегія може за відносно короткий проміжок часу вивести величезну країну в число глобальних лідерів. Проблематика китайського феномену особливо актуальна нині, коли людство перебуває в епіцентрі найбільш великомасштабної з часів Великої депресії фінансово-економічної кризи.

Однією із підойм виходу глобальної економіки з кризового стану є нарощування та збереження високої і стійкої економічної динаміки в країнах, які належать до авангарду світового розвитку, і, передусім, США та Китаї. З огляду на зазначене, тема дослідження, в якому аналізується досвід китайських зовнішньоекономічних реформ як передумова посилення конкурентних позицій національної економіки в умовах її активної інтеграції у глобальний економічний простір, є актуальною і такою, що має не лише теоретичне, але й практичне значення для України, яка потребує оптимізації своєї стратегії реалізації національних економічних інтересів через механізми міжнародної взаємодії.

Проблематику джерел та напрямів реформування китайської економіки, в контексті посилення її статусу як глобального лідера, відображено в низці праць зарубіжних фахівців, зокрема ЛіЦзи Шен, В. Гельбраса, В. Міхеєва, В. Мельянцева, В. Карлусова, І. Лабінської тощо.

У вітчизняній науковій літературі пріоритетні завдання трансформації системи макрорегулювання в КНР висвітлено у працях А.А. Мазаракі, Є. Марцуна, Н. Самсоненка та інших. Водночас, багато аспектів цієї проблеми, з огляду на особливості розвитку сучасної глобальної економіки, потребують більш повного та предметного дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження тенденцій характеру та перспектив розвитку зовнішньоторговельних відносин між Україною та Китаєм.

Відповідно до поставленої мети визначено основні завдання дослідження, спрямовані на її досягнення:

- дослідити історію становлення та основні засади торгово-економічного співробітництва України з Китаєм;

- оцінити роль Китаю в світовій економіці і міжнародних економічних відносинах;
- висвітлити участь Китаю в торговельних війнах та їх вплив на українсько-китайські відносини;
- розглянути динаміку та структуру зовнішньої торгівлі товарами та послугами України з Китаєм;
- проаналізувати інвестиційну діяльність Китаю в Україні;
- оцінити перспективи розвитку українського-китайського співробітництва;
- запропонувати стратегічні пріоритети впливу американсько-китайської торгової війни на розвиток міжнародної торгівлі.

Об'єктом дослідження є тенденції розвитку зовнішньоекономічного співробітництва між Україною та Китаєм у сучасних умовах.

Предметом дослідження є структура, динаміка та перспективи розвитку зовнішньоторговельних відносин між Україною та Китаєм.

Під час вирішення поставлених завдань використовувалися загальнотеоретичні та економіко-статистичні методи. Дослідження проводилось з використанням методів аналізу, синтезу, статистичних порівнянь показників, застосовувалися прийоми спостереження, групування, класифікації та графічне зображення результатів. До спеціальних економічних методів дослідження, які використані при написанні роботи, належать економіко-статистичні методи, за допомогою яких був проведений комплексний аналіз статистичних даних, що характеризують стан та динаміку економіки Китаю.

Інформаційну та статистичну базу кваліфікаційної роботи становлять: наукові праці вітчизняних і зарубіжних науковців; інституціональний базис (законодавчі акти, стратегічні програми та нормативно-розпорядчі документи); дані Державної служби статистики України, Національного бюро статистики КНР; матеріали та аналітичні звіти міжнародних організацій і дослідницьких агенцій (Світового банку, МВФ, Міжнародного торговельного центру ЮНКТАД/СОТ та інших); матеріали позаурядових торговельних організацій

(Торгово-промислової палати України, Міжнародної торгової палати «Шовкового шляху»); публікації періодичних та спеціалізованих вітчизняних, китайських та інших світових видань (Урядовий портал, Україна-Китай та інші); офіційні Інтернет-ресурси.

1 ЗАГАЛЬНІ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ: КИТАЙСЬКИЙ ВЕКТОР

1.1 Історія становлення та основні засади торгово-економічного співробітництва України з Китаєм

Китайська Народна Республіка зустрічає своє 70-річчя в якості ядерної держави, другої економіки світу, найбільшого експортера товарів, постійного члена Ради Безпеки ООН, найбільшого контрибутора миротворчих операцій ООН, активного та поважного члена світової спільноти і фактичного локомотива міжнародного розвитку. Китай займає територію площею 9,6 млн. кв. км та має понад 1,398 млрд. осіб населення. Безперервна історія Піднебесної налічує більш ніж 5 000 років, упродовж яких китайським народом створена одна з найбагатших у світі духовних культур. Історію світової цивілізації неможливо уявити без китайської спадщини, а майбутнє людства – без китайського внеску [5, с. 20].

У доповіді Генерального секретаря ЦК Компартії Китаю Сі Цзіньпіна на XIX Всекитайському з'їзді КПК 18 жовтня 2017 р. зазначалося, що китайська нація зробила видатний внесок у розвиток людства й стала величною світовою нацією, яка в період нової історії здійснила великий стрибок від тривалого занепаду до корінної зміни власної долі, послідовного руху до процвітання [6, с. 25].

У результаті 40-річного періоду політики реформ та відкритості, започаткованої у 1978 р., Китай перетворився на одного зі світових економічних та науково-технічних лідерів, зміцнив свою оборонну міць, що піднесло міжнародний статус КНР на небувалу висоту.

Сучасні здобутки Піднебесної не повинні відсувати на другий план історичну важливість створення 1 жовтня 1949 р. Китайської Народної Республіки. Ця подія ознаменувала початок нового етапу розвитку країн Азії,

стала наочним прикладом для багатьох народів у національно-визвольних змаганнях, сприяла остаточному краху світової колоніальної системи [6, с. 26].

З початку тисячоліття світова економіка вже зазнала помітних трансформацій, які продовжують докорінно змінювати світову економічну систему. До групи найбільших розвинених країн приєдналася низка країн, що розвиваються, які продемонстрували значні економічні досягнення, а відтак і змінили глобальну структуру виробництва і споживання. Так, якщо на початку тисячоліття у трьох розвинених країнах з найбільшими економіками – США, Японії та Німеччині – формувалось понад половини глобального ВВП, то у 2018 році на них припадала лише третина, натомість у найбільших країнах, що розвиваються – Китаї, Індії і Бразилії – вже створюється п'ята частина (світового ВВП). Незаперечно, такі зміни змогли відбутись як завдяки сприятливим зовнішнім обставинам, у т.ч. стійкому попиту в розвинених країнах на експортну продукцію країн, що розвиваються, так і послідовним заходам економічної політики, які найкраще враховували національну специфіку [33].

В останні роки світова економіка знаходиться на стадії глибокого упорядкування, роль «тягача» для зростання світової економіки таких головних економік, як Європа, США, Японії ослабла. Незважаючи на відносно швидке зростання економіки Індії та економік інших країн, вони не можуть стати рушійною силою світової економіки через свій невеликий масштаб, а Бразилія, Росія та інші країни ще не вийшли з тіні рецесії. Разом з тим Китай прискорив темп своєї відкритості зовнішньому світу і з кожним днем збільшується ступінь злиття зі світовою економікою [25].

В умовах сьогодення економічний розвиток Китаю увійшов у стан «нової нормальності». Незважаючи на деяке уповільнення темпу, вдалося зберегти середньо-високий зріст, який продовжує дозволяти Китаю займати місце в ряду головних світових економік. В даний час, середньорічний внесок КНР в зростання світової економіки перевищує 30%, відповідно Китай є головним «мотором» зростання світової економіки.

За останні десятиліття виважена політика уряду Китаю дала змогу країні стати другою за величиною економікою світу, найбільшим експортером товарів, другим за величиною імпортером товарів, другим за величиною одержувачем прямих іноземних інвестицій, найбільшим власником валютних резервів тощо. Китай починає займати провідні позиції за фінансуванням науки і досліджень, високотехнологічним експортом, патентуванням, чисельністю науково-дослідницького персоналу, постійно зростаючою продуктивністю праці за рахунок створення сильного інноваційного складника.

Мирна зовнішня політика Китаю, його внесок у розвиток світової економіки, протистояння гегемонізму в міжнародних відносинах поступово наближає КНР до того, щоб країна зайняла центральне місце на світовій арені, перетворилася в повсюдно визнаного будівельника міжнародного миру, що вносить вклад у глобальний розвиток, в захисника світового порядку.

Навіть з урахуванням поступового уповільнення росту до 2030 року Китай може стати країною з найбільшою в світі економікою [32].

Стабільне зростання китайської економіки - це головна рушійна сила відновлення світової економіки. За 40 років політики реформ і відкритості частка китайської економіки в світовій економіці безперервно зростала [17, с. 98].

В цілому спостерігаємо зростання світової економіки, яке сповільнилось до помірного значення з 3% у 2018 році до 2,9% в 2019 році і вирівнюється на рівні 2,8% в 2020-2021 роках [33].

У 2019 році зростання економіки в розвинених країнах становить 2 %, а в країнах, що розвиваються, і країнах з ринком, що формується, - 4,2%. За прогнозними даними Світового банку доповіді «Глобальні економічні перспективи» (Global Economic Prospects, GEP) у 2021 році темпи зростання становитимуть у розвинених країнах відповідно 1,5%, а в країнах, що розвиваються 4,6% відповідно [33], (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1 - Темпи зростання світового ВВП в 2016-2020 рр. та прогноз на 2021 рік, %

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Світ	2,4	3,1	3,0	2,9	2,8	2,8
Розвинені країни	1,7	2,3	2,2	2,0	1,6	1,5
США	1,6	2,2	2,9	2,5	1,7	1,6
Єврозона	1,9	2,4	1,9	1,6	1,5	1,3
Японія	0,6	1,9	0,8	0,9	0,7	0,6
Нові ринки та країни, що розвиваються (EMDE)	3,7	4,3	4,2	4,2	4,5	4,6
Східна Азія і Тихий океан	6,3	6,6	6,3	6,0	6,0	5,8
КНР	6,7	6,9	6,5	6,2	6,2	6,0
Індонезія	5,0	5,1	5,2	5,2	5,3	5,3
Таїланд	3,3	3,9	4,1	3,8	3,9	3,9
Європа та Центральна Азія	1,7	4,0	3,1	2,3	2,7	2,9
Росія	-0,2	1,5	1,6	1,5	1,8	1,8
Туреччина	3,2	7,4	3,5	1,6	3,0	4,2
Польща	3,1	4,8	5,0	4,0	3,6	3,3
Латинська Америка і Карибський басейн	-1,5	0,8	0,6	1,7	2,4	2,5
Бразилія	-3,3	1,1	1,2	2,2	2,4	2,4
Мексика	2,9	2,1	2,1	2,0	2,4	2,4
Аргентина	-1,8	2,9	-2,8	-1,7	2,7	3,1
Близький Схід і Північна Африка	5,1	1,2	1,7	1,9	2,7	2,7
Південна Азія	7,5	6,2	6,9	7,1	7,1	7,1
Індія	7,1	6,7	7,3	7,5	7,5	7,5
Пакистан	4,6	5,4	5,8	3,7	4,2	4,8
Бангладеш	7,1	7,3	7,9	7,0	6,8	6,8
Африка на південь від Сахари	1,3	2,6	2,7	3,4	3,6	3,7

Джерело: Складено авторами за даними Світового банку (СБ).

Відповідно до очікувань більшості експертів основне економічне зростання в 2019-2021 рр. пов'язується з Китаєм, Азійсько-Тихоокеанським регіоном та регіоном Південної Азії та в цілому, які будуть демонструвати темпи зростання, які суттєво випереджають середньосвітовий рівень. Лише регіони Близького Сходу, Африки і Латинської Америки вийдуть на рівень, який трохи перевершує середньосвітові темпи зростання ВВП. Інша частина світових регіонів (країн), що включає Північну Америку, Європу і Росію, за темпами зростання ВВП буде істотно поступатися лідерам і відставати від середньосвітового рівня [33].

Зростання економіки США Світовий банк понизив до 2% в 2019 році, до 1,6% в 2020 році. У 2021 році передбачається ослаблення до 1,5 %. Очікування

для економіки Євросони не змінилися: у 2019 році - зростання на 1,6%, в 2020 році - на 1,5%, в 2021 році - на 1,3% [33], (рисунок 1.1.):

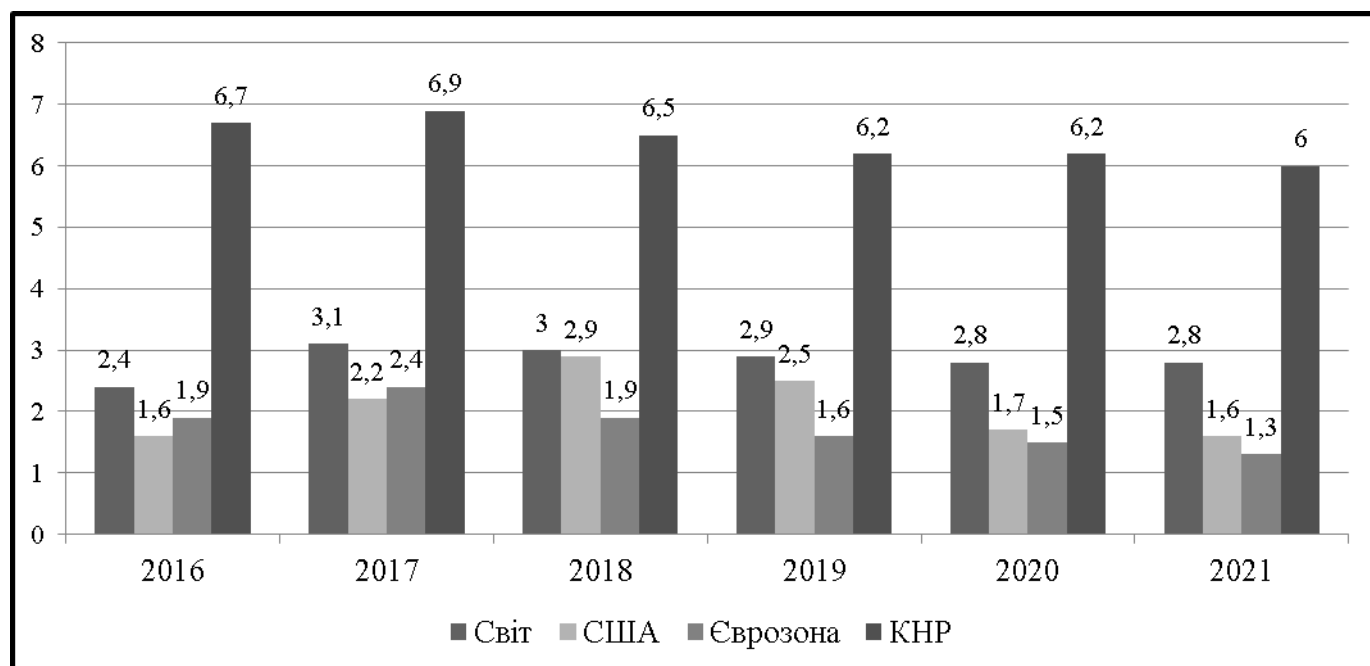

Рисунок 1.1 - Темпи зростання світового ВВП в США, Євросоні та КНР в 2016-2020 рр. та прогноз на 2021 рік, (%).

Джерело: Побудовано авторами за даними Світового банку (СБ).

Державне статистичне управління Китаю повідомляє, що в 2018 році темпи економічного зростання ВВП в країні склали 6,5%, а це найнижчий показник з 1990 року, тобто за останні 28 років. У 2017 році темпи зростання китайської економіки досягали 6,9% [33].

За даними Світового банку падіння темпів зростання продовжиться, перш ніж почнеться поліпшення. У 2019-2020 роках відбувається подальше уповільнення до 6,2%, а в 2021 році очікується до 6%. У числі причин, пов'язаних зі зниженням темпів зростання КНР, фахівці називали торговельну війну з США, а також слабкий внутрішній попит та інвестиційну активність [33], (рис. 1.2.):

ВВП Китаю у 2017 році становив 12,015 трлн. дол. США (3 місце у світі після ЄС і США). Згідно з розрахунками, в 2018 році ВВП Китаю складе 90,03

трлн. юанів. У першому кварталі 2018 року ВВП зріс на 6,8%, у другому - на 6,7%, в третьому - на 6,5%, в четвертому - на 6,4% [33].

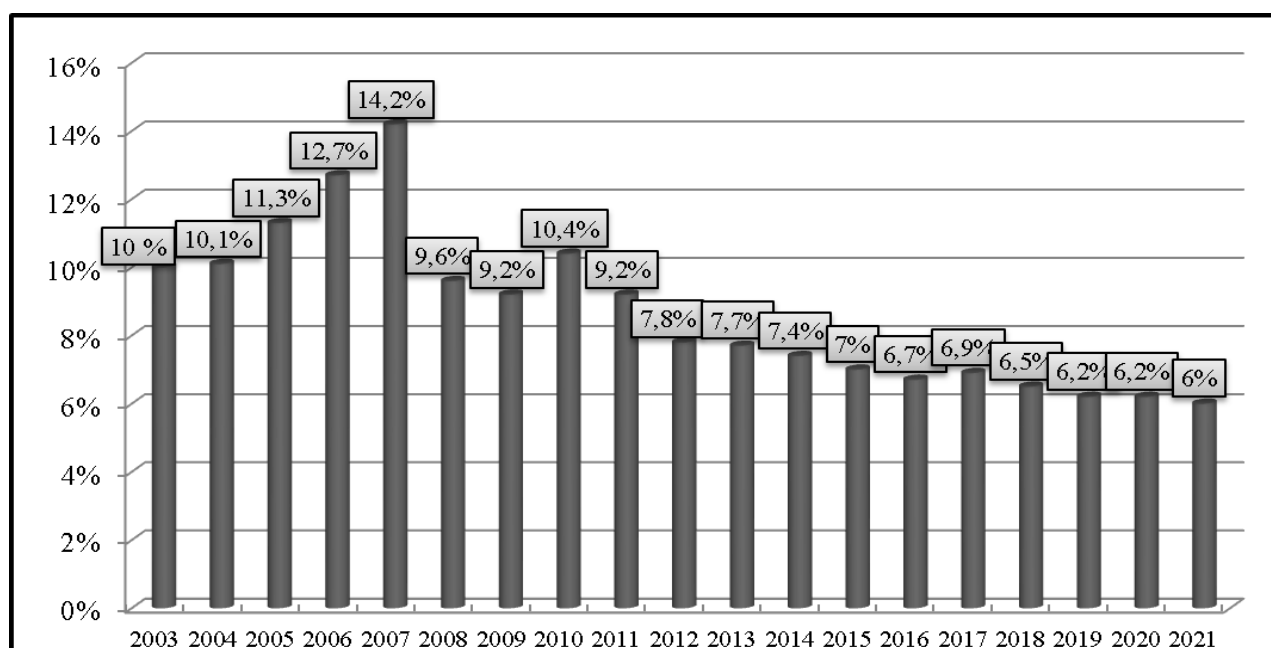

Рисунок 1.2 - Темпи росту ВВП Китаю в період 2003-2020 рр. та прогноз на 2021 рік., (%).

Джерело: Побудовано авторами за даними Світового банку (СБ).

Варто відмітити, що зростання Китаю на шляху до домінування в міжнародній торгівлі почалося зовсім недавно, проте, в середньому, зростання обсягів торгівлі КНР подвоюється кожні чотири роки останні три десятиліття. І на сьогодні кожен десятий долар в міжнародному торговельному обороті проходить через Китай.

У період з 1978 по 2018 рр. середні темпи зростання економіки КНР становили близько 9%, але останнім часом вони дещо знизилися [33].

Загальний обсяг роздрібних продажів споживчих товарів в Китаї в 2018 році досяг 380,87 млрд. юанів, збільшившись на 9% в порівнянні з 2017 роком. При цьому онлайн-продажі в 2018 році збільшилися на 23,9%, до 9 трлн юанів, в 2017 році цей показник показав зростання на 32,2%. Роздрібні продажі в містах в 2018 році зросли до 32,56 трлн юанів (+ 8,8% проти 10% у 2017 році),

в сільській місцевості - до 5,53 трлн юанів (+ 10,1% в порівнянні з 11,8% в минулому році), [36].

Інвестиції в основні китайські фонди в 2018 році зросли на 5,9%, до 63,56 трлн юанів. Зростання інвестицій в сільгоспідприємства склав 12,9%, в промисловість - 6,2%, в сферу послуг - 5,5%. При цьому в 2017 році інвестиції збільшилися на 7,2%, до 61,3 трлн юанів. Також до кінця 2018 року населення Китаю зросло на 5,3 млн., до 1,395 млрд. осіб [36].

Реальний наявний дохід на душу населення в КНР в 2018 році склав 28228 юанів, цей показник виріс на 8,7% в порівнянні з попереднім роком. При цьому дохід серед міського населення досяг рівня в 39251 юанів (+ 7,8%), а серед сільських жителів - 14617 юанів (+ 8,8%). Індекс споживчих цін в Китаї за 2018 рік зріс на 2,1%. Ціни на продукти збільшилися на 1,9%, на послуги лікарів - на 4,3%, на одяг - на 1,2%, на житло - на 2,4%, на транспорт - на 1,7%, на споживчі товари - на 1,6%.

Вивчивши і проаналізувавши статистичну інформацію про співпрацю України і Китаю, можна однозначно позначити, що на даному етапі розвитку для української економіки вкрай необхідна підтримка азіатського регіону. Китай, залишаючись світовим лідером з однією з провідних економік, надає величезну підтримку Україні на даному етапі і є найважливішим торговим партнером. Все це свідчить про те, що Китай зацікавлений в безперервному розвитку України, а також подальше зміцнення двостороннього співробітництва на взаємовигідній основі. Україна, в свою чергу, слід займати ще більш активну позицію в просуванні міждержавної взаємодії для знаходження нових точок дотику. Основним шляхом розвитку України має залишатися вдосконалення торгової політики для зміцнення економічного співробітництва з країнами світу, перш за все на азійському напрямку, а також впровадження цільових програм і проектів для відновлення економік регіонів України.

1.2 Китай в світовій економіці і міжнародних економічних відносинах

В 2017 році середньорічний внесок китайської економіки в зростання світової економіки досяг 33,2%, посівши перше місце в світі. В аналогічний період вклади США і Європи склали 16,8% і 4,4% відповідно [33], (табл. 1.2):

Таблиця 1.2 - Внесок КНР та США у світову економіку в 2012-2018рр.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
КНР	31,7%	32,5%	29,7%	30,0%	30,5%	33,2%	35,2%
США	20,4%	15,2%	19,6%	21,9%	16,3%	17,8%	17,9%

Джерело: Складено авторами за даними Світового банку (СБ).

За даними Світового банку, протягом 2017-2019 років світова економіка зросла на 6,5 трлн. дол. США (на даний момент вона становить близько 80 трлн. дол. США). ВВП США - це приблизно 1/4 світової економіки (20,4 трлн. дол. США), а ВВП Китаю - 14 трлн. дол. США [33]. При цьому, внесок США у приріст світової економіки в цьому періоді складе близько 17,9%, внесок Китаю – 35,2%, країн Єврозони – 7,9%, Індії – 8,6%, Індонезії – 2,5%, а Південної Кореї - 2%. Внесок інших країн у зростання світової економіки за цей період складе менше 2%.

Китай став частиною глобальної економіки. Він найбільший у світі експортер з часткою понад 13%. У Китаї працюють 12 зі 100 найдорожчих компаній світу. За короткий час КНР змогла створити надзвичайне багатство для себе і тих, хто веде з нею справи. Пекін вважає цілі напрямки виробництва стратегічними. Китайська програма «Зроблено в Китаї 2025» передбачає використання субсидій і протекцій для досягнення лідерства у 10 індустріях, серед яких авіаційна, технологічна та енергетична. На ці галузі в сукупності припадає близько 40% китайського виробництва [33].

Наприклад, внесок Австралії становить 1,8%, Канади - 1,7%, Великої Британії - 1,6%, Росії - 1% [33], (рисунок 1.3):

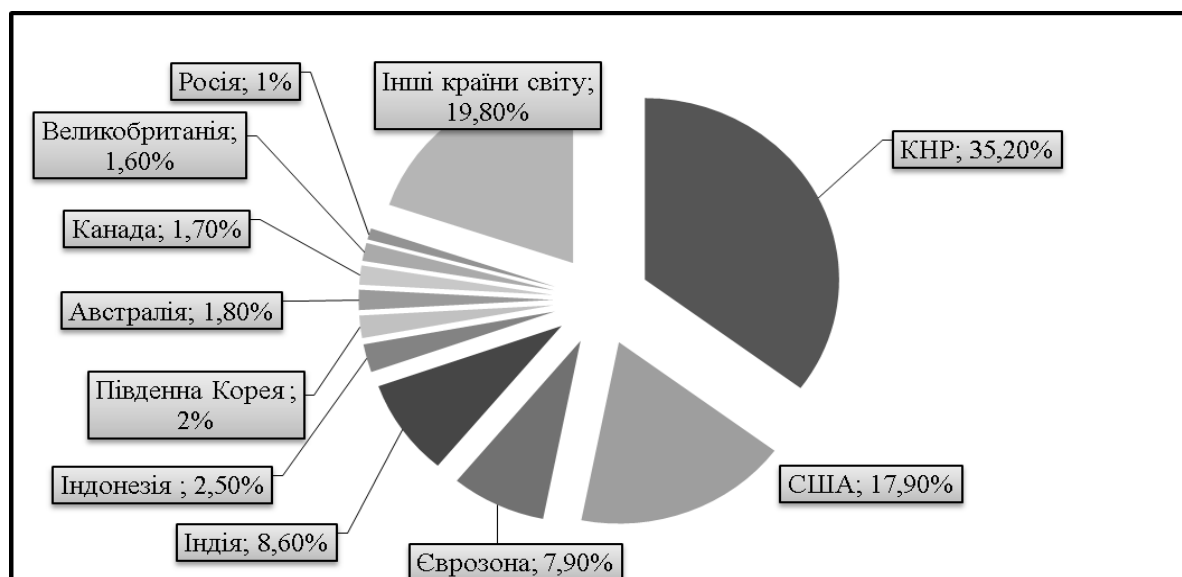

Рисунок 1.3 - Середньорічний внесок країн у світову економіку в 2017-2020 рр., (%)

Джерело: Побудовано авторами за даними Світового банку (СБ).

Питання подолання нерівності в регіональному розвитку є нагальним для китайського уряду. За 40 років Китай здійснив соціально-економічний прорив. З 1978-го по 2018 рік економіка Китаю зростає в середньому на 9 % щорічно.

Показники номінального ВВП та ВВП на душу населення зросли в 56 та 38 разів відповідно. Такі високі темпи зростання економіки забезпечені позитивним торговельним сальдо та притоком іноземних інвестицій.

Сучасна економічна політика КНР спрямована на розвиток внутрішнього ринку та зменшення залежності від експорту і ПШ. Стрімкий розвиток економіки зумовив зростання рівня урбанізації, зокрема вже станом на 2020 рік показник сягнув 52%. Також скорочується рівень бідності в сільській місцевості – з 96 % у 1980 р. до 4 % у 2020 році [33, 34], (таблиця 1.3):

Таблиця 1.3 - Соціально-економічні показники КНР

Показники	1980	1990	2000	2010	2017	2018	2019	2020
Номінальний ВВП, млрд. дол. США	215,6	305,3	398,6	1214,9	12015	13293	14731	15222
ВВП на душу населення, дол. США	195	318	959	4524	8643	8857	10522	10839

Продовження таблиці 1.3

ПП, млрд. дол. США	0	57	3487	40715	114734	125678	138997	156732
Експорт, млрд. дол. США	9,95	18,1	62,1	249,2	1577,8	2487	2740	3683
Імпорт, млрд. дол. США	11,1	19,9	53,3	225	1396,2	2136	2560	3391
Чисельність населення, осіб	966,0	993,9	1172,5	1283,2	1359,8	1395	1398	1400
Рівень урбанізації, %	17,9	19,4	26,4	35,9	49,2	52	55,3	60
Рівень бідності у сільській місцевості, %	96,2	73,5	49,8	17,2	4,5	4	3,8	3

Джерело: Складено авторами за даними Світового банку (СБ) та Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД)

Разом із політикою відкритості, стратегія інклюзивного розвитку стала невід’ємною частиною економічних реформ китайського уряду. Починаючи з 2004 року, Китай ухвалив концепцію – гармонійного суспільства, яка базується на принципах інклюзивності: економічне зростання, рівність, сталий та стабільний розвиток.

За даними компанії PwC, обсяг китайської економіки в 2020 році за паритетом купівельної спроможності становив 16550 трлн. дол. США. В США цей показник дорівнював 16,2 трлн. дол. США [34], (див. Таблиця 1.4).

Таблиця 1.4 – Прогнозний рейтинг країн за розміром ВВП, розрахованого за паритетом купівельної спроможності (ПКС) (у постійних цінах 2020 року, виражених у доларах США)

Рейтинг країн	2020		2030 (прогноз)		2050 (прогноз)	
	країна	ВВП за ПКС	країна	ВВП за ПКС	країна	ВВП за ПКС
1	КНР	25667	КНР	38008	КНР	58499
2	США	21889	США	23475	США	44128
3	Індія	12903	Індія	19511	Індія	34102
4	Японія	8990	Японія	5606	Японія	10502
5	Німеччина	7332	Німеччина	7424	Німеччина	7540

Джерело: Складено авторами за даними компанії PricewaterhouseCoopers (PwC).

У Китаї налічується близько 700 млн. користувачів інтернету і 282 млн. "цифрових аборигенів" (користувачів інтернету віком менше 25 років), які прагнуть впроваджувати нові технології. Масштаби національного ринку і правильний підхід до управління і контролю в ранні роки розвитку технологій зробили Китай глобальним лідером в таких галузях, як електронна комерція і фінансові технології.

Позиції китайських вчених у світовій науці останнім часом також значно посилилися. Вражаючі темпи зростання науково-технічного потенціалу Китаю свідчать про значні успіхи у науковій сфері, що стали можливими передусім завдяки цілеспрямованій державній політиці, яка прагне стати найбільш інноваційною державою світу в 2030 р. та світовим лідером у науковій сфері до 2049 року [34].

2020 року Китай витратив на дослідження і розробки 288 млрд. дол. США. Зараз перед країною стоїть, перш за все, завдання розвивати фундаментальну науку. Також необхідності просувати нові технології, які мають позбавити китайську економіку від залежності від важкої промисловості, яка шкодить екології. За оцінками Reuters, R&D-витрати Китаю за 2020 рік становлять близько 2,8% ВВП, що помітно менше 3,4% у США, 3,2% у Німеччині та 3,6% в Японії. Проте, щорічні витрати країни на НДДКР зросли на 70,9% з 2012 року, а технологічні успіхи Китаю заперечувати неможливо [31].

2020 року, згідно зі звітом компанії CB Insights, Китай вперше обійшов США за обсягом інвестицій у стартапи, які розробляють алгоритми штучного інтелекту (ШІ). На частку США припадає 38% світових інвестицій у стартапи зі ШІ, а на частку Китаю - 48%. Країна також активно інвестує в такі галузі, як ядерна та відновлювальна енергетика, високошвидкісні поїзди і електромобілі. Експерти зазначають, що інноваційні досягнення Піднебесної є результатом цілеспрямованої політики держави і стосуються майже всіх сфер життя.

Відповідно до Індексу промислової конкурентоспроможності в 2020 році Китай став найбільш конкурентоспроможною країною у секторі промислового виробництва. Лідерські позиції країна утримувала і у попередніх дослідженнях

Світового індексу промислової конкурентоспроможності за 2010 і 2013 роки. Однак керівники світових компаній прогнозують, що в наступні п'ять років він переміститься на другу сходинку.

США продовжує працювати над покращенням рейтингових позицій, перемістившись із 4 місця в 2010 році на 3 місце в 2013 році, і на 2 місце в 2020 році. Третє місце в Індексі посіла Німеччина, четверте – Японія, а п'яте – Південна Корея. Очікується, що протягом наступних 10 років США вийде в лідери, випередивши Китай, а Німеччина і надалі замикатиме трійку лідерів промислової конкурентоспроможності [35], (таблиця 1.5):

Таблиця 1.5 – Світовий індекс промислової конкурентоспроможності в 2020 році

Позиція	Країна	Значення індексу
1	США	100
2	КНР	93,5
3	Німеччина	90,8
4	Японія	78
5	Індія	77,5
6	Південна Корея	77
7	Мексика	75,9
8	Великобританія	73,8
9	Тайвань	72,1
10	Канада	68,1

Джерело: Складено авторами за даними Компанії Deloitte.

Таким чином, світова історія ще не знала таких масштабів і темпів індустріалізації і урбанізації, з якими вони проходили в Китаї. Швидке зростання китайської економіки надав всім країнам світу, особливо сусіднім країнам, шанс взаємопов'язаного розвитку, зробив вирішальний вплив на економічне процвітання світової економіки в кінці минулого і початку нинішнього століття.

У найближчі кілька років в процесі відновлення зростання світової економіки Китай буде продовжувати відігравати важливу роль «потужного двигуна». Звичайнож, зростання світової економіки не може покладатися тільки на китайський внесок. Китай звертається до всіх країн світу, особливо до

провідних економік, з ініціативою йти по шляху з ним, зміцнювати співробітництво, працювати рука об руку, стимулювати торгівлю і інвестиції і посилено просувати структурні реформи, спільно докласти зусиль для створення інноваційної, динамічної, толерантною світової економіки. Китай обрав стратегію економічного розвитку, спрямовану на піднесення рівня життя всередині країни та на поширення його впливу і зміцнення як світової держави. Відповідно зовнішня політика КНР стає все активнішою, як того вимагають національні інтереси другої (а незабаром і першої) економіки світу.

1.3 Китай в торговельних війнах та їх вплив на українсько-китайські відносини

Економічне співробітництво з Китаєм може здаватися вигідним: дешеві позики в рамках ініціативи “Один пояс - один шлях” для інфраструктурних проєктів, інвестиції в промисловість, включно з ураженими кризою оборонним та космічним секторами, швидке та дешеве розширення цифрової інфраструктури, зокрема мобільного зв'язку 5G. Але, як і кожні ліки, таке співробітництво має серйозні побічні ефекти та викликає залежність. Ці ефекти викликають стурбованість і в самій Україні: китайські позики, хоча вони пропонуються без прив'язки до виконання певних умов та є привабливими для політичних лідерів, — вже виявились фінансовою пасткою у багатьох країнах. Інфраструктура, яку побудували на китайські кредити, не отримує достатнього доходу, щоб погасити позику, і майно зрештою опиняється в руках Китаю. При цьому місцеві органи влади не можуть впливати на те, як та для чого це майно буде використовуватись (і чи буде взагалі). Часто виявлялось, що китайські інвестиції були необхідні для того, аби купити технологію й передати її до Китаю. Стабільної вигоди місцевій промисловості, зрештою, це не приносило.

Понад те, є геополітичний вимір. Адміністрація Трампа часто потрапляла в заголовки, коли вимагала від європейських союзників утримуватися від

використання китайських компонентів 5G. Але насправді підхід адміністрації Трампа до технологічної холодної війни з Китаєм все ще є заплутаним й хаотичним. Будь-яка адміністрація після Трампа проводитиме більш структуровану, скоординовану та узгоджену політику, а двопартійний консенсус щодо перебування США у стані системної конкуренції з Китаєм зберігатиметься лише, якщо країна зможе залишитись технологічним та промисловим лідером. Нова адміністрація США уважно вивчить кожну країну, орган влади (розвідувальну службу, збройні сили тощо) та підприємства з огляду на те, як вони працюють з даними, наскільки можуть бути вразливими до китайського шпигунства, та які контакти з Китаєм могли б представляти ризик для американських технологій. Враховуватиметься й те, чи створені запобіжники тому, щоб товари, послуги та інформація не опинилися у руках Китаю. Все це визначить, якою інформацією американська розвідка ділитиметься з українськими колегами, які системи озброєння готова надавати чи продавати, які маневри зможе проводити в Україні, чи інвестуватиме вона в оборонно-промисловий сектор України та чи буде дозволено ІТ-підприємствам США передавати на аутсорс ІТ-послуги та програмування в ІТ-сектор України, який переживає бум розвитку. Усі ці питання мають бути важливими для Києва.

В Європі агресивна пропаганда Китаю під час Covid-19 та нещодавні китайські заходи проти Гонконгу призвели до переоцінки Китаю та його ролі.

Позаяк частішають випадки, коли [європейські країни] отримують поганий досвід через китайські торговельні практики, інвестиційні умови, крадіжку технологій та втручання у внутрішні справи, попередня відкритість до китайських підприємств переглядається на користь ведення більш жорсткої лінії відносин із КНР. При цьому реакція ЄС є набагато більш приглушеною та неоднозначною, ніж американська, а з огляду на характер європейської політики (яка формується на базі консенсусу) та відсутність стратегічного бачення, все так і залишиться. Крім того, європейці дуже вагаються вголос заявити про загрози. Відтак європейські дії щодо Китаю будуть менш

помітними та публічними, та не можна сказати, що вони не матимуть впливу на Україну. ЄС змінить та ухвалить певні регуляторні рамки у відповідь на недобросовісну практику Китаю та обмежить доступ китайців до європейських передових технологій. Проведення інвестиційного скринінгу є лише початком. Зрозуміло, що завдяки впровадженню DCFTA ці регуляторні зміни рано чи пізно торкнуться й України й змусять Київ або схвалити рішення про їхню імплементацію (що сприятиме інвестиціям в Україну з ЄС, але викликає гнів Китаю), або відкинути цю ідею (що влаштує Китаю, але створить перешкоди для європейських інвестицій).

Китай стає єдиним найважливішим торговим партнером України, і тому перераховане навряд є позитивною новиною. Але знову ж таки, Україні не потрібно розривати відносини з Пекіном, вона просто має бути дуже обережною. Варто уважно обирати лексику, яким вона послуговується у відносинах з Китаєм, і бути обережною в контексті інвестицій, критичної інфраструктури, безпеки, прозорості даних та збереження принципів доброчесності у регуляторних питаннях. Я би рекомендувала попередньо обговорювати з Вашингтоном та Брюсселем можливі рішення та їх наслідки, оскільки це врятує Київ від стрибків у епіцентр дедалі жорсткішої технологічної війни.

2 АНАЛІЗ ПОТОЧНОГО СТАНУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ УКРАЇНОЮ ТА КИТАЄМ

2.1 Динаміка та структура зовнішньої торгівлі товарами України з Китаєм

Характерна риса сучасної китайської економіки – залежність її від зовнішнього ринку. За обсягом експорту КНР займає 1-е місце в світі. Експорт дає 80% валютних доходів держави. В експортних галузях зайняте близько 20 млн. осіб. На зовнішній ринок вивозиться 20% валової продукції промисловості і сільського господарства. Номенклатура експорту налічує 50 тис. найменувань.

КНР підтримує торговельно-економічні відносини з 182 країнами і районами світу, з 80 з них підписані міжурядові торговельні угоди і протоколи. Основними торговельними партнерами Китаю є розвинуті капіталістичні країни, насамперед Японія, США, західноєвропейські держави, на які припадає 55% зовнішньоторговельного обороту. Найбільш конкурентоспроможною продукцією поки залишаються взуття, одяг та іграшки, але все активніше розвивається експорт електроніки, вело-, мото- та автотехніки, транспортного та будівельного машинобудування [3].

З 2004 року Китай упевнено лідирує в світі за обсягами експорту офісного та телекомунікаційного обладнання, з 2005 року – в цілому за обсягами високотехнологічного експорту. Текстильна індустрія КНР – перша в світі, тому експортна продукція Китаю представлена в більшості країн. Текстильні підприємства спеціалізуються на виготовленні одягу з синтетичних тканин. Підприємства цієї галузі розсіяні по всій країні, але найбільш великі знаходяться в Шанхаї, Кантоні та Харбіні. Китайська експортна продукція, що поставляється до Північної Америки, Японію, країни Західної Європи має вищі стандарти якості. Ця продукція виробляється в приморських провінціях країни, де зосереджені численні філії зарубіжних корпорацій. У північних і внутрішніх

районах базуються численні кустарні підприємства, що випускають контрафактну продукцію провідних брендів світу. Ця продукція відрізняється низькою якістю і ціною, що збігається з ціною аналогічних якісних продуктів. З середини 1980-х рр. було досягнуто забезпечення населення продовольством. Сьогодні фрукти, риба, морепродукти експортуються. Крім того, провідним сільськогосподарським продуктом експорту є бавовна. З відкриттям перевалу Нату-Ла в 2006 році збільшився торговельного обороту з Індією.

Китай – глобальний гравець на геополітичній і геоекономічній картах світу. З метою посилення своїх позицій у світовій політиці та економіці уряд КНР ініціює низку масштабних проектів і програм, що мають глобальний ефект і поглиблюють міждержавне співробітництво. Серед таких ініціатив «Один пояс, один шлях» – відродження стародавнього Великого Шовкового шляху, який покликаний створити новий глобальний порядок і перейти до глобалізації 2.0 [25].

У межах Ініціативи розвивається грандіозний транспортно-логістичний проект XXI ст., який з'єднає Китай і країни Західної Європи. Україна не залишилась осторонь, підписавши План дій по реалізації ініціативи спільного будівництва «Економічного поясу Великого шовкового шляху» і «Морського шовкового шляху XXI століття». Однак нині участь України в проекті «Один пояс, один шлях» є тільки декларативною і це уповільнює прогрес економічного співробітництва України і КНР, що відображається в торгових, інвестиційних відносинах і науково-технологічному обміні.

Україна цікава китайцям через виробничий, науковий, ресурсний, людський потенціали, а також вигідне географічне положення. Окрім цього, Україна має великий споживчий ринок – 38 млн. осіб. Українсько-китайська співпраця розпочалася з підписання Угоди між Урядом України та Урядом КНР про торговельно-економічне співробітництво в 1992 році. Ця угода встановила режим найбільшого сприяння щодо експортних і імпортних мит товарів двох країн, податків та внутрішніх зборів.

За 12 місяців 2020 року в Україну імпортували товарів на 54,2 млрд. доларів (у порівнянні з 2019 роком імпорт зменшився на 6,2 млрд. доларів). Експортували з України на 49,2 млрд. доларів (зменшення експорту становило 0,85 млрд. доларів). Відповідно, сальдо експорту-імпорту від’ємне – воно становило п’ять мільярдів доларів. Загалом товарообіг у 2020 році становив 103,4 млрд. доларів, що на 7 млрд. менше, ніж у попередньому (дод. А).

Китай посідає 2 місце в географічній структурі зовнішньої торгівлі з часткою 13% товарообігу (експорт – 5%, імпорт – 13%). Обсяг торгівлі збільшився на 29,3% порівняно з попереднім роком (рисунок 2.1).

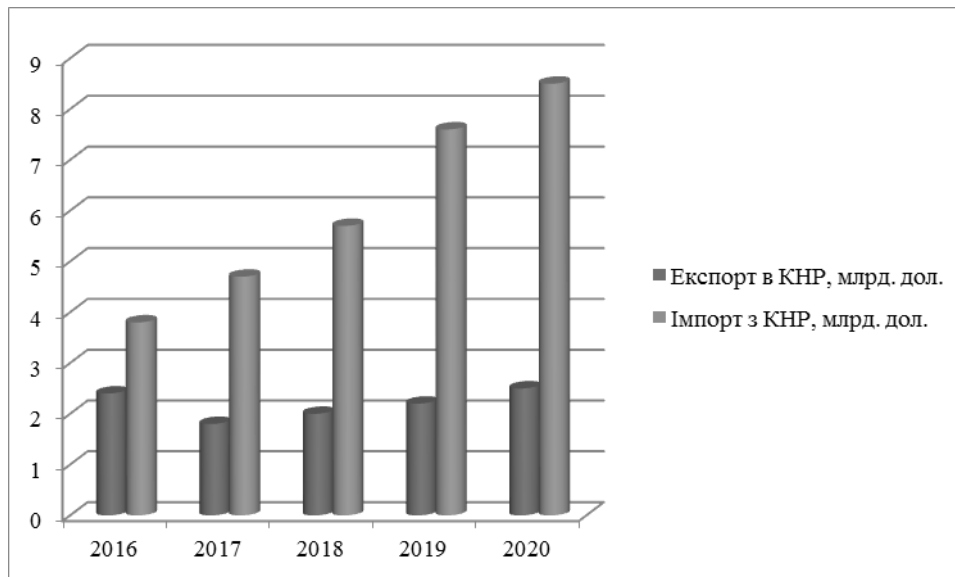

Рисунок 2.1 - Динаміка українсько-китайської двосторонньої торгівлі 2016-2020 рр., млрд. дол.

Джерело: Державна служба статистики України

Починаючи з 2004 року, зберігається тенденція зростання від’ємного сальдо торгівлі товарами. Це обумовлено:

по-перше, сировинною структурою українського експорту, на вартість якого впливає кон’юнктура світових сировинних ринків;

по-друге, наявністю вхідних бар’єрів на китайський ринок (висока конкуренція на внутрішньому ринку, кількісні та якісні обмеження);

по-третє, низькою активністю українських підприємств на міжнародних виставках та ярмарках із метою просування їхньої продукції.

Український експорт у КНР переважно сировинний (руди, зерно та олія), а імпорт має технологічний характер (напівпровідники, телефони, автоматичні обчислювальні машини). Так, 94,1% експорту в КНР припадає на сировинні товари, а 5,6% – готову продукцію.

У 2020 році частка п'яти найбільших товарних позицій українського експорту в КНР становила 85%, зокрема:

- залізна руда й концентрати – 33%;
- кукурудза – 24%;
- олія та насіння соняшнику – 17%;
- турбореактивні двигуни – 10%;
- макуха – 7%.

У період із 2016 по 2020 рр. вартісний обсяг експорту залізної руди та концентратів знижувався в середньому на 20% щорічно, а кукурудзи – зростав на 19%. Варто зазначити, що у 2020 році 66% китайського сукупного імпорту кукурудзи та 61% соняшникової олії покривають українські експортери (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 - Ключові товарні позиції українсько-китайської торгівлі у 2020 р.

Експорт у КНР	Частка товару в		Імпорт із КНР	Частка товару в	
	Експорті України	Імпорті КНР		Експорті України	Імпорті КНР
Залізна руда та концентрати	24%	0,9%	Напівпровідники	2,4%	95%
Кукурудза	15%	64%	Смартфони	0,4%	61%
Олія та насіння соняшнику	9%	59%	Комп'ютери	0,5%	69%
Турбореактивні двигуни	59%	2,8%	Прокат плоский сталевий або з нелегованої сталі	1,6%	47%
Макуха в гранулах	16%	24%	Пестициди	3,3%	19%

Джерело: International Trade Center / Trade Map

У 2020 році в товарній структурі імпорту найбільша частка припадала на:

- напівпровідники та смартфони – по 9%;
- комп'ютери – 6%;
- плоский сталевий прокат – 4%;
- пестициди – 3%.

За період із 2016 по 2020 рр. щорічно в середньому майже вдвічі зростав імпорт напівпровідників (діоди, транзистори, світлочутливі напівпровідники). У 2020 році 95% українського імпорту напівпровідників покривали китайські експортери, що становило 2,1% китайського сукупного експорту цієї товарної позиції. На основі статистичних даних InternationalTradeCenter розрахований індекс комплементарності торгівлі за методикою ЮНКТАД та представлений у динаміці з 2016 по 2020 рр. (рис. 2.2).

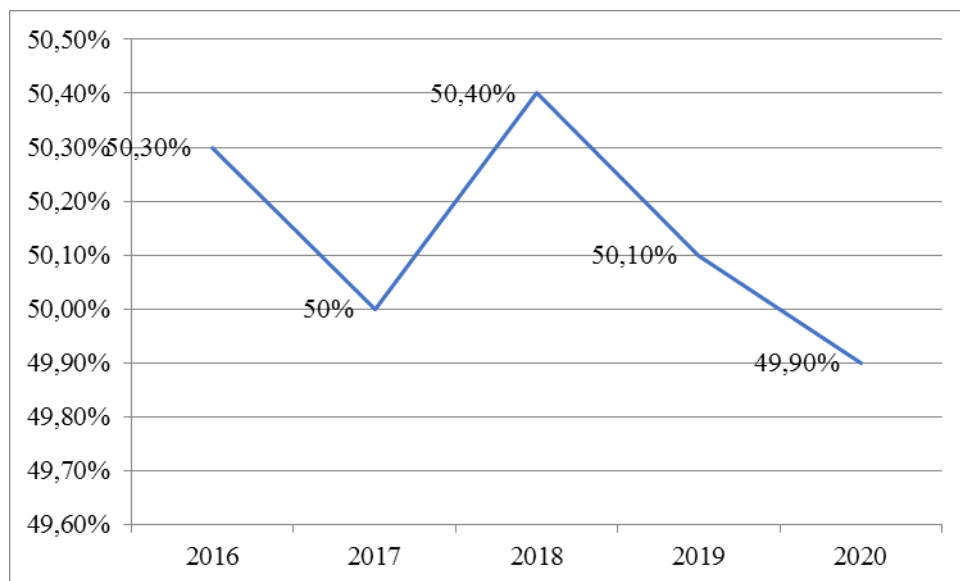

Рисунок 2.2 - Динаміка індексу комплементарності торгівлі Україна-Китай у період 2016–2020 рр.

Джерело: розрахунок на основі даних InternationalTradeCenter

Згідно з розрахунками, індекс комплементарності торгівлі перевищує 50%, що свідчить про середній рівень відповідності українського експорту китайському імпорту.

Таким чином, двостороння торгівля між Україною й Китаєм демонструє висхідний тренд після падіння у 2014–2015 рр. Однак зберігається тенденція зростання негативного сальдо. За підсумками останніх років Китай є одним із ключових торговельних партнерів України.

2.2 Зовнішня торгівля послугами України з Китаєм

Торгівля послугами поки займає незначне місце у двосторонній торгівлі з Китаєм, проте протягом останніх років її обсяги та частка зростають. Україна експортує в Китай переважно транспортні, ділові (послуги дослідження та розробки), та послуги, пов'язані з подорожами. Україна імпортує з Китаю переважно послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю, ділові та транспортні послуги та послуги, пов'язані з ліцензійною діяльністю. Також зростає двостороння торгівля послугами у сфері телекомунікації, комп'ютерними та інформаційними послугами. Торговельний режим Китаю характеризується значною кількістю тарифних і нетарифних заходів, які використовуються для захисту внутрішнього ринку.

За даними СОТ, середня діюча ставка режиму найбільшого сприяння в Китаї становила 9,9% на початку 2020 р. (для сільськогосподарських товарів – 16,5%, для несільськогосподарських товарів – 9,0%) . Китай поступово знижує тарифний захист для товарів народного споживання. Зокрема, чергове зниження ставок ввізних мит відбулося у липні 2020 року на такі категорії товарів як: харчові продукти; одяг, взуття та головні убори; меблі та посуд; культурні, спортивні та розважальні приналежності, побутова електроніка; миючі засоби, косметичні засоби; медичні товари. В результаті середня ставка ввізного мита знизилася з 9,9% до 7,9 % [28].

Торгівля послугами поки займає незначне місце у загальній торгівлі товарами та послугами між Україною та Китаєм. Послуги займали 4,8% в експорті товарів та послуг з України до Китаю, 2,7% – в імпорті товарів та

послуг у 2020 р. Разом з тим, протягом останніх п'яти років спостерігалася тенденція до збільшення частки послуг у двосторонній торгівлі з Китаєм. Україна більше імпортує послуг з Китаю (194млн дол. США), ніж експортує в Китай (108 млн. дол. США).

У структурі українського експорту послуг до Китаю у 2020 р. майже 50% займали транспортні послуги (54 млн. дол. США), причому переважна частка з них припадала на повітряний транспорт (38 млн. дол. США). Важливе місце в експорті також займали ділові послуги (37,4%), з них найбільші обсяги експорту демонстрували послуги дослідження та розробки (22% усього експорту послуг до Китаю). Послуги, пов'язані з подорожами та послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги займали 5,7% та 3,3% відповідно. На рисунку 2.3. наведено двосторонню торгівлю послугами за 2016-2020 роки.

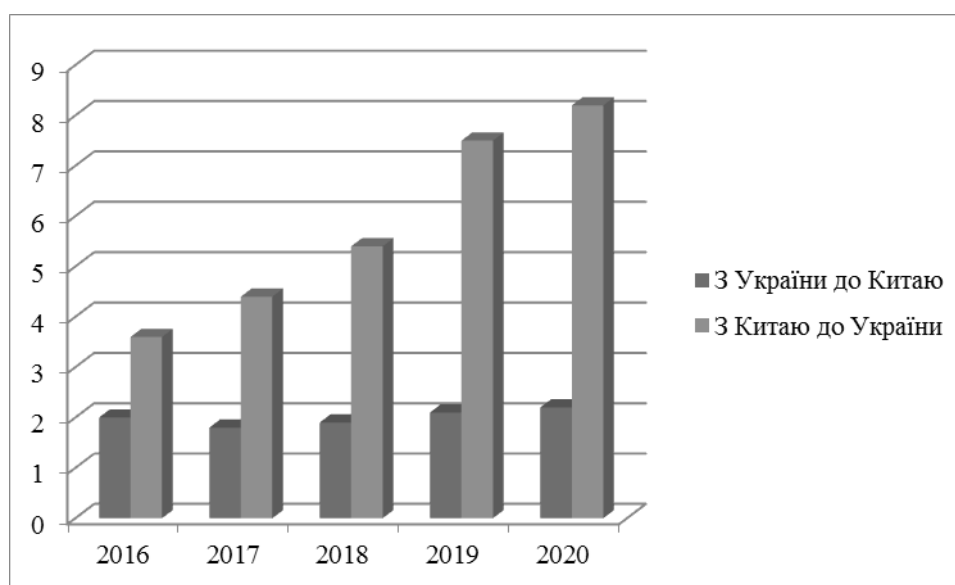

Рисунок 2.3 - Двостороння торгівля послугами за 2016-2020 роки

Джерело: Державна служба статистики України

Експорт послуг з України в Китай зріс у 1,5 рази порівняно з 2016 р. Значний внесок у це зростання зробили транспортні та ділові послуги – експорт цих послуг зріс у 2,8 та 2,1 рази відповідно. Проте одним з лідером зростання були послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги – у

5 разів порівняно з 2016 р. Разом з тим зменшувався експорт послуг, пов'язаних з подорожами та послуг з переробки матеріальних ресурсів.

В імпорті послуг з Китаю до України переважають послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю (96 млн. дол. США або 50%). Попит України на ділові та транспортні послуги (переважно морського транспорту) також високий – 15,1% та 14,5%. В імпорті послуг роялті та інших послуг, пов'язаних з використанням інтелектуальної власності, домінують послуги, пов'язані з ліцензійною діяльністю (7%). Україна також імпортує послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги і державні та урядові послуги та послуги, що пов'язані з подорожами.

Порівняно з 2014 роком, імпорт послуг з Китаю зріс у 2,4 рази. Ділові, транспортні послуги та послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю зросли у 3, 2,5 та 1,7 рази відповідно. Найшвидше зростав імпорт послуг, пов'язаних з ліцензійною діяльністю та послуг у сфері телекомунікації, комп'ютерних та інформаційних послуг. Натомість імпорт послуг, пов'язаних з подорожами, скорочувався.

1. Енергетика. Важливим у розвитку обох держав є забезпечення економічної безпеки, складовою якої є енергетична незалежність. Китай стрімко розвиває альтернативну енергетику. Він посідає перше місце у світі за обсягом інвестицій у «чисту» енергетику (\$100,1 млрд.). У межах «Один пояс, один шлях» КНР активно інвестує в енергетику країн-учасників (понад \$50 млрд.).

За оцінками Українського інституту майбутнього, китайських інвесторів в УКРАЇНІ можуть зацікавити такі енергетичні проекти:

- атомна: будівництво блоків Південно-Української АЕС – 4 ГВт (Миколаївська обл.), Запорізької АЕС – 4 ГВт, Хмельницької АЕС – 4 ГВт, Рівненської АЕС – 2,6 ГВт;

- теплоенергетика: будівництво Біо-ТЕЦ Миколаївська обл. – 270 МВт, Одеська обл. – 220 МВт;

- вітрова: будівництво Запорізької ВЕС – 600 МВт, Миколаївської ВЕС – 450 МВт;

- сонячна: будівництво Херсонської СЕС – 350 МВт, Закарпатської СЕС – 320 МВт;

- нафто- і газовидобування: модернізація Кременчуцького НПЗ.

2. Інфраструктура. Окрім енергетичної галузі, для Китаю важливим є розвиток інфраструктури. КНР інвестує \$163,2 млрд. в розвиток внутрішньої інфраструктури з метою подолати економічний спад та наслідки торговельної війни. У межах «Один пояс, один шлях» Китай інвестував у розбудову інфраструктури держав-учасниць ініціативи понад 90 млрд.

Українська інфраструктура перебуває в критичному стані та потребує модернізації й реконструкції. Тому потенційно зацікавити китайських інвесторів можуть такі інфраструктурні проекти, як:

Залізниця:

- будівництво високошвидкісних залізничних шляхів (Київ – Європа (через Львів), Київ – Одеса, Київ – Харків, Київ – Дніпро);
- електрифікація залізниць;
- модернізація локомотивного складу Укрзалізниця;

Автомобільні дороги:

- транснаціональний транспортний коридор, який з'єднує українські чорноморські порти з Гданськом на Балтійському морі (GoHighway);
- будівництво транспортно-логістичних комплексів (біля портів) у Херсонській і Миколаївській областях;

- будівництво мосту через Дніпро в м. Кременчук;

- будівництво естакади в морському порту в Чорноморську;

- будівництво високошвидкісних автомобільних магістралей: Маріуполь – Одеса, Одеса – Львів.

Морські порти:

- створення Одеського портового кластера (Південний, Чорноморський, Одеський);

- миколаївський кластер (Ольвія, Миколаїв, Херсон, приватизація Скадовського порту);
- ізмаїльський кластер (Усть-Дунайський порт – приватизація, Ізмаїльський, Ренійський порти).

Авіа:

- реконструкція 15 аеропортів.

3. Сільське господарство. Багаторазово китайський Посол в Україні наголошував на розвитку стратегічного партнерства в галузі сільського господарства та на тому, що цей напрям є найуспішнішим у реалізації. У 2019 році Україна забезпечила 66% китайського імпорту кукурудзи та 59% – соняшникової олії.

Поглиблення співпраці між країнами можливо за такими напрямками:

- вирощування та виробництво екологічно чистої продукції для китайського ринку;
- залучення китайських компаній до розробки та впровадження агрїтек;
- збільшення експорту товарів унаслідок зростання середнього класу й купівельної спроможності: рослинна олія, м'ясо, овочі, фрукти, шоколадні вироби, готова продукція з пшениці.

4. Туризм. За підсумками першого півріччя 2020 року китайці витратили \$128 млрд. на закордонний туризм, зокрема в країнах-учасницях «Один пояс, один шлях» – \$15 млрд.

Туристичний потенціал України є колосальним: сприятливий клімат, різноманітні ландшафти, моря та ріки, лікувальні води, грязі тощо. Однак туристична галузь потребує інвестицій на розвиток інфраструктури. Тому для китайських інвесторів може бути привабливою розбудова курортних і готельних комплексів на Півдні й Заході України.

Сприяти реалізації проектів у межах «Один пояс, один шлях» реально за повної участі України в Ініціативі. Для цього українському уряду необхідно:

- ухвалити стратегію розвитку держави до 2030 року та окремий документ
- стратегію співпраці України і КНР у межах ініціативи «Один пояс, один шлях»;
- організувати та провести зустріч лідерів України та КНР з метою поглиблення співробітництва;
- вступити в Азіатський банк інфраструктурних інвестицій;
- створити в державних структурах окремі координаційні підрозділи для реалізації спільних проєктів (у МЗС, Міністерстві інфраструктури, Міністерстві економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства);
- заснувати українсько-китайський проєктний офіс для надання оперативної, актуальної та релевантної інформації про Україну й встановлення міцних контактів між експертно-журналістським середовищем у Києві та Пекіні;
- створити в обох державах українсько-китайські культурні центри, які не будуть структурними підрозділами дипломатичних установ;
- посилити наявну систему підготовки фахівців із питань Азіатського регіону зі спеціальним фокусом на Китай.

Загалом за 27 років українсько-китайських дипломатичних відносин сфери стратегічної співпраці наших держав постійно розширюються. Сьогодні між країнами здійснюється плідне співробітництво в сільському господарстві, енергетиці, розвитку транспортної інфраструктури, фінансовій та банківській сферах. Україна і Китай тісно взаємодіють у галузях освіти, науки й технологій, культурі, спорті та туризмі. Однак обсяги торгівлі та інвестицій свідчать про нереалізований потенціал співпраці, утілення якого можливо в Ініціативі «Один пояс, один шлях».

Отже, аналіз показує високу концентрацію та недиверсифікованість українського експорту до Китаю. Протягом останніх років імпорт Китаю в Україну у 2-4 рази перевищував експорт України в Китай. Загалом існує значний невикористаний потенціал до диверсифікації та нарощення українського експорту товарів на цей ринок. Торгівля послугами між Україною

та Китаєм також потребує більш інтенсивного розвитку. Поки вона займає незначне місце у загальній двосторонній торгівлі між країнами, хоча її роль поступово зростає. Інтенсифікація двосторонньої торгівлі товарами між Україною та Китаєм буде сприяти також і подальшому зростанню торгівлі послугами.

2.3 Інвестиційна складова зовнішньоекономічного співробітництва між Україною та Китаєм

Підписання українською стороною Плану дій у межах Ініціативи «Один пояс, один шлях» призвело до зростання економічного та інвестиційного інтересів до енергетичних, інфраструктурних, фінансових об'єктів в Україні. Проте частка китайських інвестицій є незначною.

За даними Державної служби статистики України, на початок 2020 року сукупний обсяг прямих китайських інвестицій в акціонерний капітал України становив \$33,6 млн. (0,1% обсягу накопичених прямих іноземних інвестицій в Україну). Інвестиції в акціонерний капітал з України в китайську економіку становили \$0,6 млн. (0,09% обсягу прямих іноземних інвестицій в акціонерний капітал). Понад 40% сконцентровано переважно в переробній промисловості.

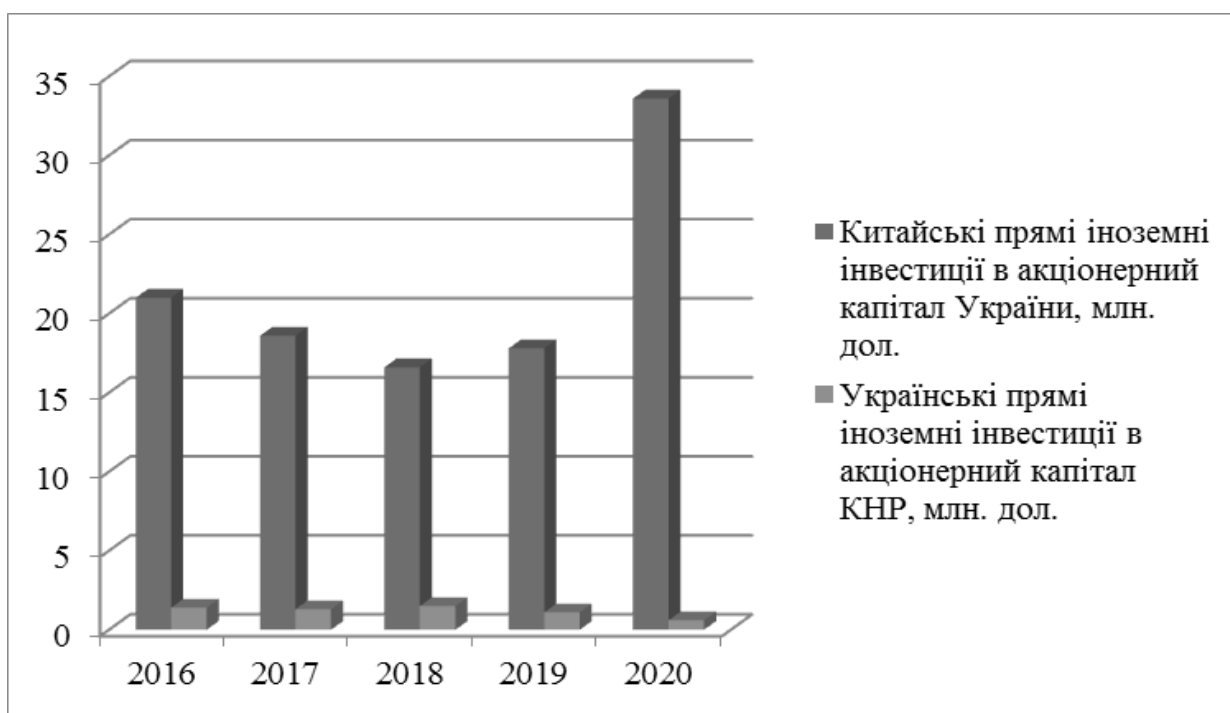

Рисунок 2.4 - Динаміка прямих іноземних інвестицій КНР в українську економіку на початок року, млн. дол.

Джерело: Державна служба статистики України

У розрізі галузевої структури китайських прямих інвестицій в акціонерний капітал найбільшу частку займає промисловість – 33,1%, зокрема переробна – 30,6%, видобувна – 1,8%; професійна та науково-технічна діяльність – 24,3%, а також сільське господарство – 19,9% (дод. Б).

На початок 2020 року найбільша частка китайських інвестицій припадала на сільське господарство – 38,8%, промисловість – 29% та оптово-роздрібну торгівлю – 12%. У зв'язку зі зростанням кількості китайських проєктів в Україні, зросла й частка інвестицій у професійну та науково-технічну діяльність.

Згідно з даними Державної служби статистики України, станом на початок 2021 року нараховується 1183 підприємства з китайськими інвестиціями. Це становить понад 1% від загальної кількості підприємств в Україні (рисунок 2.5).

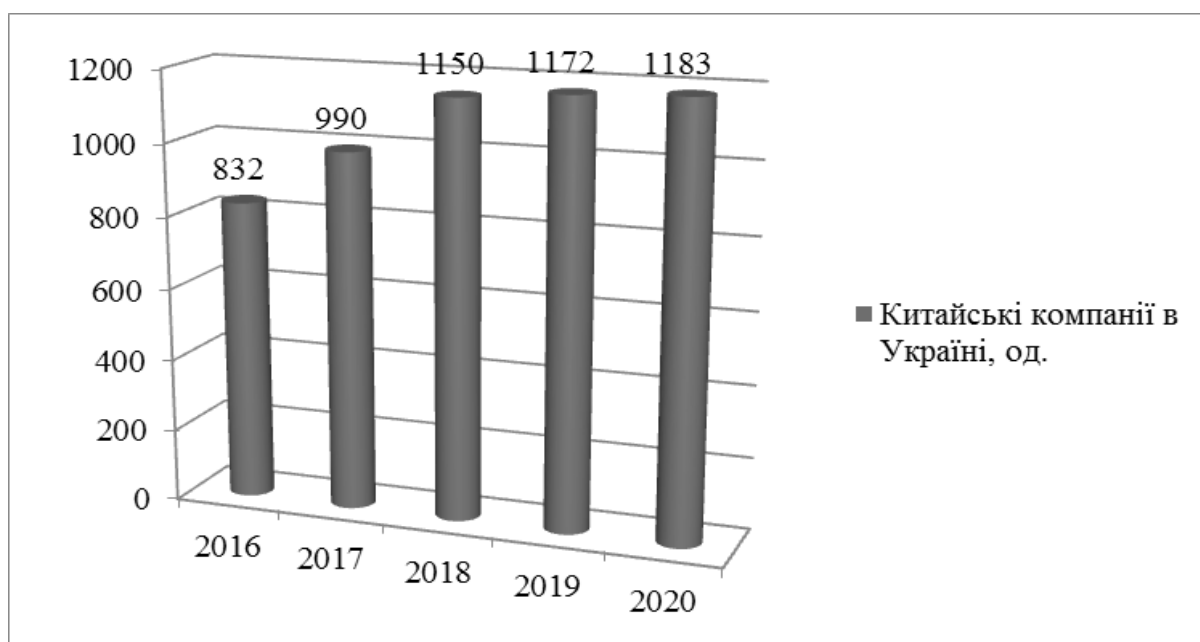

Рисунок 2.5 - Динаміка кількості підприємств із китайськими інвестиціями, 2016–2020 рр.

Джерело: Державна служба статистики України

Окрім ПШ, свою присутність в Україні Китай здійснює через контракти на будівництво. Згідно з даними The American Enterprise Institute and The Heritage Foundation, з 2016 по 2020 роки Китай уклав контрактів на будівництво на суму \$8,6 млрд, зокрема в енергетиці на \$5,1 млрд., транспортній галузі – на \$2,1 млрд. (таблиця 2.3). У межах ініціативи «Один пояс, один шлях» підписано контрактів на суму 1,6 млрд.

Таблиця 2.3 - Китайські контракти на будівництво в Україні

Рік	Китайська компанія	Сектор	У межах ініціативи «Один пояс», один шлях	Вартість, млн. дол.
2009	Sinoma	Нерухомість	Ні	210
2012	Sinomach	Транспорт	Ні	2370
2012	Sinomach	Сільське господарство	Ні	250
2012	Sinomach	Енергетика	Ні	1160
2012	Sinomach	Енергетика	Ні	1500
2012	Sinohydro	Енергетика	Ні	1440
2014	Minmetals	Металургія	Ні	250
2018	Xinjiang Communication Construction	Транспорт	Так	100

2019	Sinomach	Енергетика	Так	210
2019	Xinjiang Beiken Energy	Енергетика	Так	120
2019	China Energy	Енергетика	Так	250
2019	Power Construction Corp	Енергетика	Так	340
Усього				8200

Джерело: The American Enterprise Institute and The Heritage Foundation

У період 2016–2020 рр. на українському ринку М&А між китайськими та українськими компаніями було укладено три угоди в енергетичному, металургійному й банківському секторах:

- придбання сонячних станцій «Схід Солар», «Нептун Солар» (обидві в Миколаївській обл.), «Дунайська СЕС-1», «Дунайська СЕС-2», «Франко Солар», «Франко Піві», «Приозерна-1», «Приозерна-2», «Лиманська Енержі 1», «Лиманська Енержі 2» (усі в Одеській обл.);

- покупка гірничорудної компанії Consolidated Minerals з активами в Австралії і Гані;

- покупка 99,99% акцій Українського банку реконструкції та розвитку.

Ще дві угоди перебувають у процесі узгодження з Антимонопольним комітетом України: > 50% телекомунікаційної компанії UNTC і > 50% – Мотор Січ (дод. В).

Статистичні дані підкреслюють, що інвестиційний потенціал не використовується на повну потужність. Це обумовлено певними чинниками низької інвестиційної активності. Найбільший негативний вплив здійснюють: корупція, податкове навантаження, нестабільне та надмірне регулювання, нечітка правова система, мінливість політичного та економічного середовищ. Однак до факторів, що позитивно впливають на інвестиційну привабливість України, належать: геополітичне положення, кваліфікована та дешева робоча сила, низькі витрати на ресурси.

3 ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ УКРАЇНОЮ ТА КИТАЄМ

3.1 Перспективи розвитку співробітництва України з Китаєм

Якщо проаналізувати стан українсько-китайського співробітництва у 2015-2020 рр., помітно, що політичний діалог з КНР уже не такий динамічний, як у 2010-2014 рр. Співпраця перебуває у майже замороженому стані, знизилась обсяги торговельно-економічного співробітництва, поменшало інвестицій. Така ситуація виникає з об'єктивних причин, бо поглиблення зв'язків з КНР може загострювати наявні та стимулювати нові загрози національній безпеці України.

У політичній сфері остаточно сформована ситуація, коли КНР на міжнародній арені за декларації підтримки територіальної цілісності України з усіх важливих для нашої країни питань на всіх рівнях підтримує позицію РФ як країни-агресора і протистоїть заходами політичного та санкційного тиску на Росію з боку світової спільноти. Це унеможлиблює конструктивний діалог у короткостроковій перспективі та ставить під сумнів реальність пропозицій Китаю щодо участі у вирішенні питань російської збройної агресії на користь нашої країни. Водночас Україна, яка працює на зміцнення відносин зі США, не виграє від загострення американсько-китайського протистояння.

З фінансової точки зору, реалізація масштабних проектів за участі китайської сторони можлива лише за державної підтримки. Це зумовлюється низкою вимог з боку КНР, не лише економічних, а й політичних.

Залучення китайського фінансового ресурсу у 2010-2014 рр. на реалізацію масштабних проектів у інфраструктурній, агропромисловій та енергетичній сферах повинно було призвести до активізації економічної співпраці між двома країнами та забезпечити реалізацію самоокупних проектів, які за інших обставин не мали шляхів фінансування. Однак, спроби реалізації невеликої кількості проектів довели неспроможність українських ЦОВВ і

суб'єктів господарювання, які ці кошти отримали/координували або мають отримати, професійно їх реалізувати (підготувати ТЕО, розробити фінансові моделі та забезпечити виконання проектування і будівництво об'єктів фінансування, а також здійснювати управління цими значними коштами).

Як наслідок, у 2010-2014 рр. відбулося фінансування заздалегідь неокупних проектів, зрив строків реалізації та зміни у кредитних угодах, розкрадання коштів та активів, необхідність поточного та майбутнього фінансування з бюджету виплат за кредитами.

Китайські угоди передбачають закупівлю не менш як 50-60% товарів та послуг КНР, що значно здорожує вартість самих проектів та ускладнює імплементацію через необхідність погодження цін, розподілу послуг. Через те що в Україні немає досвіду реалізації складних проектів, а специфіка китайських партнерів викликає непорозуміння й суперечки, виникають комерційні спори і необхідність залучення арбітражу. Як наслідок, реалізація низки запущених проектів загальмувала. У 2014-2020 рр. не відбулася активізація реалізації проектів у межах китайської ініціативи «Один пояс, один шлях».

Рекомендації щодо подальшої співпраці з КНР

1. Політичний напрямок:

- доцільним для України є розвиток двосторонніх відносин у напрямках, які цікаві Китаю та, водночас, не суперечать політичному курсу України та її найближчих союзників;

- необхідне розуміння низької ймовірності політичної підтримки КНР на зовнішній арені, паралельно – проведення ревізії власної економічної та зовнішньої політики щодо цієї країни (чинної політики беззастережної підтримки Китаю у чутливих для нього питаннях (Тибет, Тайвань, діяльність Фалуньгун).

Слід усвідомлювати існування на порядок вищої пріоритетності розвитку російського вектору для китайської зовнішньої політики з огляду на плани поглинання низки сибірських територій і подальшого перетворення РФ на

сателіта Китаю на зовнішній арені. Будь-яка політична чи економічна підтримка України, яка декларується Китаєм, не буде надана та не буде співставна з підтримкою партнерів із ЄС та США.

2. Економічний напрямок:

- ретельний аналіз і об'єктивна оцінка спільних проєктів для прийняття рішення на найвищому рівні щодо доцільності продовження/припинення роботи над ними.

- участь України в міжнародних економічних проєктах Китаю.

- активізація галузевої та міжрегіональної співпраці.

Китайська сторона негативно ставиться до розірвання/невиконання міждержавних угод чи домовленостей, досягнутих за участю перших осіб КНР. Тому необхідно намагались забезпечити виконання тих домовленостей, які вигідні для України з економічної точки зору або їхня економічна вигода хоча б не нульова (практично всі такі проєкти реалізуються на кредитній основі під державні гарантії, що дає певні важелі впливу китайській стороні).

Діяльність за контрактами, які вкрай не вигідні нашій державі, слід припинити з чітким формулюванням причин прийняття такого рішення українською стороною та ініціюванням відповідного обговорення цієї проблематики з китайською стороною. За довгостроковими проєктами, такими, як «зерновий проєкт», які розраховані на 20-25 років і зв'язані кредитними зобов'язаннями, необхідно вести діалог із китайською стороною щодо отримання більш вигідних умов. Так, за дилеми згортання проєкту чи надання певних поступок, китайська сторона з певною ймовірністю може задовольнити прохання нашої сторони (наприклад, зниження ефективних ставок за кредитами, отриманими під гарантії уряду України чи їхню пролонгацію).

Україна може демонструвати зацікавленість своєї участі у китайських економічних ініціативах: «Один пояс, один шлях», формат співробітництва «16+1», АБП, проєкт створення Китаєм для власних потреб «закордонних продовольчих баз». І не дуже важливо, який статус Україна матиме у цих інституціях або проєктах. Присутність українських представників під час

проведення заходів китайською стороною дозволить щонайменше тримати руку на пульсі того, що відбувається.

Не менш важливим фактором є певна декларація зацікавленості щодо участі у цих ініціативах і їхня підтримка на міжнародному рівні, що практично не має політичних загроз з огляду на їхнє позитивне сприйняття у світі.

Водночас, слід враховувати низьку ймовірність економічного зиску від цих ініціатив – впровадження будь-яких масштабних проектів в Україні за участі китайської сторони навряд чи можливе з огляду на викладене вище. Мета цих дій – демонстрація добросусідського відношення до КНР як впливового міжнародного гравця.

Водночас, слід враховувати, що будь-яка активізація економічної співпраці з китайською стороною потребує ретельного аналізу умов реалізації окремих проектів на предмет ненанесення шкоди національним інтересам України.

Пандемія гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричинена коронавірусом SARSCoV-2, стала тим фактором, який змусив весь світ переосмислити своє буття, переглянути не лише свої прогнози розвитку, свою короткострокову економічну та соціальну політику, але і усвідомити, що розпочинається новий трансформаційний етап.

За базовим сценарієм передбачається, що реалізація країнами своїх стратегій щодо подолання наслідків пандемії, підтримки домогосподарств і бізнесу, надання розвиненими країнами та міжнародними фінансовими організаціями значної фінансової підтримки країнам, що розвиваються, і стикнулись із значними фінансовими проблемами під час поширення пандемії, дозволять відновити зростання світової економіки вже у 2021 році на рівні 5,4 відсотка після падіння на 4,9 відсотка у 2020 році і повернути темпи росту на рівень 3,6 відсотка в середньому у періоді 2022-2023 років.

Основний внесок у світову економічну динаміку, як і раніше, будуть здійснювати 3 країни: Китай (середньорічні темпи зростання у 2021-2023 роках прогножуються на рівні 6,4 відсотка проти 6,6 відсотка в середньому за 2017-

2019 роки), США (2,3 відсотка проти 2,5 відсотка), Індія (7,1 відсотка проти 5,6 відсотка відповідно). Європа демонструватиме дещо помірніші темпи – 2,2 відсотка.

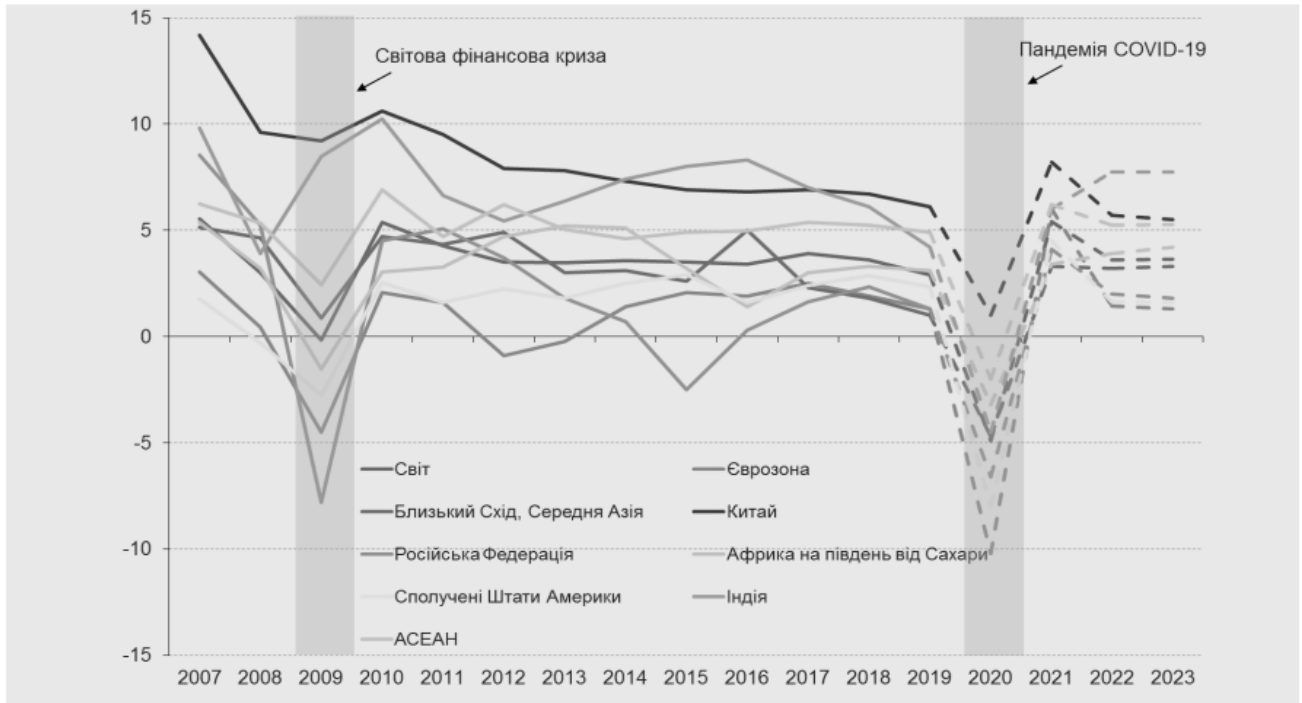

Рисунок 3.1 - Динаміка ВВП в країнах і регіонах у 2007-2023 роках, відсотків до попереднього року

Джерело: МВФ (2007-2018 - WorldEconomic Outlook, April 2020, 2019-2021 - WorldEconomic Outlook, June 2020, 2022-2023 - WorldEconomic Outlook, October 2019)

Економіка Євросони зросте у 2021 році на 6 відсотків (у 2020 році – падіння прогнозується на 10,2 відсотка). У середньому впродовж 2022-2023 років темпи зростання будуть більш стриманими – у середньому 1,4 відсотка, насамперед, через дещо повільніше, ніж прогнозувалось раніше, зростання найбільших економік Євросони, які найбільше втратять від пандемії, зокрема, Італії, Іспанії, Німеччини та Франції. У свою чергу, Європейський Центральний Банк намагатиметься утримувати нульову облікову ставку, що дасть можливість урядам цих країн виплачувати вже накопичені ними борги, не збільшуючи суттєво податки.

Оцінюючи вплив пандемії на світову економіку, експерти відзначають, що фіскальні стимули та кредитні інструменти дозволять не тільки пом'якшити удар по бізнесу, але і стануть стимулом для подальших інвестицій, коли пандемія буде позаду.

Розглянемо важливе питання війни за націоналізацію «Мотор Січі». «Мотор Січ» - одна з провідних у світі корпорацій з розробки, виробництва, ремонту та сервісного обслуговування авіаційних газотурбінних двигунів для літаків та вертольотів, а також промислових газотурбінних установок. Продукція підприємства експлуатується більш ніж у 120 країнах світу. Підприємство було засноване на базі машинобудівного заводу Хацкеля Мознаїма та його брата Рафаїла у 1907 році. До грудня 1915 року тут виробляли сільськогосподарські механізми та інструменти, займалися механічною обробкою, виготовленням виробів з чавуну та міді. Окрім того, у 1984 році в складі «Мотор Січі» була створена авіакомпанія, оснащена пасажирськими і транспортними літаками і вертольотами.

На сьогодні «Мотор Січ» залишається одним із 92 приватних підприємств оборонного сектора України. На підприємстві займається виготовленням авіаційних двигунів, ремонтом та модернізацією вертольотів, виготовленням головних вертольотних редукторів, створенням промислових установок, верстатів та товарів народного споживання. Головою правління ПАТ став генеральний директор Вячеслав Богуслаєв, який очолював підприємство з 1988 року. У 2006-му році, коли Богуслаєв був обраний як депутат Верховної ради (від «Партії регіонів»), він стає почесним президентом «Мотор Січі» та залишається головувати у раді директорів. Статутний капітал товариства станом на 2017 рік складав 280 528 650 грн та був розподілений на 2 077 990 простих іменних акцій номінальною вартістю 135 грн кожна.

У травні 2017 року міністр економічного розвитку та торгівлі України Степан Кубів заявив про створення спільного підприємства «Мотор Січ» та компанії Beijing Skyrizon Aviation Industry Investment Co Ltd у китайському Чунціні, яке вироблятиме авіаційні двигуни та газотурбінні установки. Skyrizon

планувала інвестувати в модернізацію виробничих та проектних потужностей запорізького підприємства 250 млн доларів.

У липні 2017 року Генпрокуратура провела обшуки на «Мотор Січі» у справі щодо виведення великої частини акцій в офшорні компанії та незаконну її передачу. У відповідь на це компанія заявила про те, що не входить до складу державного концерну «Укроборонпром», відтак не має узгоджувати з державними структурами відчуження акцій. У вересні 2017 року стало відомо, що СБУ стосовно «Мотор Січі» розслідує справу за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч.1 ст.14, ст.113 Кримінального кодексу України (диверсія). За клопотанням правоохоронних органів слідчим суддею Шевченківського районного суду міста Києва було накладено арешт на акції підприємства. У тексті судового рішення зокрема йшлося: «Досудовим розслідуванням встановлено, що з 2016 року по теперішній час невстановлені особи з числа теперішніх та колишніх посадових осіб та кінцевих бенефіціарних власників Публічного акціонерного товариства «Мотор Січ» здійснили ряд правочинів купівлі-продажу контрольного пакету акцій Товариства на користь іноземних компаній «Business House Helena, AG» (Панама), «Enfields Trade & Capital Corp.» (Панама), «Waldo Trade Ltd.» (Віргінські острови), «Granum Corporation» (Панама), «Skyrizon Aircraft Holdings Limited» (Віргінські острови), «Likatron Enterprises Limited» (Кіпр), «Ventalina Management Ltd» (Невіс), які мають намір перемістити активи та виробничі потужності Товариства за межі України».

В подальшому Шевченківський районний суд міста Київ неодноразово відмовляв стороні захисту в задоволенні прохання про зняття арешту з акцій компанії.

Президент, РНБО та плани з націоналізації ПАТ «Мотор Січ».

1 лютого 2021 Володимир Зеленський заявив, що не дозволить Китаю або будь-якій іншій країні придбати контрольний пакет акцій підприємства «Мотор Січ».

3 березня поточного року голова фракції «Слуга Народу» Давид Арахамія заявив, що до Верховної ради депутатами буде подано законопроект про націоналізацію приватного акціонерного товариства «Мотор Січ». Коментуючи цю заяву, почесний президент «Мотор Січі» Вячеслав Богуслаєв заявив, що він проти націоналізації підприємства та вважає, що з китайськими інвесторами треба домовлятися. 11 березня секретар Ради з національної безпеки та оборони Олексій Данілов заявив, що Україна планує повернути у власність держави підприємство найближчим часом. Щоправда Данілов наголосив на тому, що в рішенні РНБО не йдеться про націоналізацію.

Націоналізація – примусове відчуження об'єктів приватної власності, здійснюване з матеріальним відшкодуванням або на безоплатній основі. Паралельний термін – «усуспільнення». Ці терміни вказують, що майно, яке вилучається у фізичних або юридичних осіб, переходить у власність нації або суспільства (Інститут історії України).

Законопроект щодо повернення у власність України підприємства «Мотор Січі» може бути представлений упродовж двох-трьох тижнів. Про це 12 березня розповів голова партії «Слуга народу» Олександр Корнієнко: «Так, є завдання для Верховної ради, розглядаємо там такі завдання, які по «Мотор Січі» поставили, це не секрет, попередньо була розмова. Конкретних законопроектів ще немає. Говорити про те, в якому форматі це буде, поки неможливо, але ми можемо точно говорити, що те, що РНБО звернуло увагу на це питання своїм рішенням, це точно питання національної безпеки, яке буде найближчим часом врегульоване».

Тим часом китайські інвестори компанії ПАТ «Мотор Січ», на тлі заяви про підготовку законопроекту щодо націоналізації підприємства, повідомили, що готують нові позови. Інвестори нагадали, що постановою Кабінету міністрів № 83 від 4 квітня 2015 року ПАТ «Мотор Січ» було виключено зі списку «Стратегічних підприємств» України: «Це означає, що будь-який інвестор міг законним шляхом, через законні канали купувати і продавати акції ПАТ «Мотор Січ»: «Ми вже подали і готуємося подати ще низку судових позовів як

в Україні й Китаї, так і на міжнародному рівні. Ми будемо рішуче захищати й охороняти законні права китайських інвесторів».

Отже, сподіваємося, що відповідні сторони зможуть належним чином вирішити проблему за допомогою діалогу і консультацій.

3.2 Стратегічні пріоритети впливу американсько-китайської торгової війни на розвиток міжнародної торгівлі

У 2018-2019 рр. США застосовували торговельні захисні заходи, які обмежують імпорт певних товарів майже з усіх країн світу (в тому числі з Китаю). Застосування зазначених заходів здійснюється відповідно до розділу 232 закону про розширення торгівлі 1962 року та розділів 201 і 301 закону про торгівлю 1974 року та заходів щодо забезпечення дотримання законодавства у сфері зовнішньої торгівлі і обумовлене необхідністю захисту національних інтересів США та вітчизняних виробників. За оцінками Агентства США з питань митного контролю та охорони державного кордону, станом на 23 жовтня ц.р. обсяг надходження платежів від ввізних мит, якими оподатковується китайський імпорт, є найбільшим (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1 - Обсяг надходження платежів від ввізних мит, якими оподатковується китайський імпорт

Застосування торговельного захисного заходу	Імпортовані товари	Оцінка обсягу надходження платежів від ввізних мит, дол. США
Розділ 201 (встановлення ввізних мит)	Пральні машини	220 941 662
	Запасні частини до пральних машин	1 962 474
	Сонячні панелі	1 824 464 185
Розділ 232 (встановлення ввізних мит)	Алюміній	2 253 300 967
	Сталь	7 456 925 677
Розділ 301 (встановлення ввізних мит)	Китай	66 217 307 648
	ЄС	808 369 799

Джерело: <https://www.cbp.gov/newsroom/stats/trade>

Досить потужною була реакція країн на введення США додаткових мит на алюмінієві вироби та вироби із сталі для більшості країн. Лише Аргентині, Австралії, Бразилії, Канаді, Мексиці та Південній Кореї вдалося згодом домовитися про виведення своєї продукції з під дії цих мит.

США також запровадили тарифні квоти та додаткові мита на пральні машини та фотогоальванічні елементи майже для усіх країн.

Поряд з цим, окремо на сільськогосподарську продукцію (м'ясо-молочна продукція, кава, оливки та оливкова олія, продукти переробки зерна та фруктів, морепродукти, вина, віскі та ін.), одяг та інші текстильні вироби, інструменти, машини, обладнання, запасні частини, літаки тощо походженням з ЄС та деяких держав-членів ЄС (Німеччина, Франція, Іспанія та Велика Британія, яка на момент запровадження мит входила до ЄС), США ввели додаткові мита у розмірі 10 та 25 відсотків. Рішення торгового представника США щодо додаткових мит було прийнято спираючись на звіт арбітра СОТ у справі США проти ЄС стосовно субсидування будівництва великих цивільних літаків (Airbus).

Рівень контрзаходів США у відповідь на несумісну з правилами СОТ підтримку, що надається ЄС авіаційній галузі, може становити не менше, ніж 7,5 млрд. дол. США на рік. Водночас, найбільш відчутними виявились торговельні захисні заходи, які застосовані саме до продукції походженням з Китаю. США запровадили мита на імпорт з Китаю на підставі результатів розслідування щодо політики та практики Китаю, пов'язаних із передачею технологій, інтелектуальною власністю та інноваціями. У відповідь на торговельні обмеження з боку США Китай увів додаткові мита в розмірі 15% та 25% щодо основних експортних позицій США до Китаю. Під додаткові мита потрапили 128 тарифних ліній, а саме: м'ясо та субпродукти, фрукти, насіння олійних, алкогольні та безалкогольні напої, чорні метали, алюміній тощо.

Додаткові мита суттєво позначилися на конкурентоспроможності американського експорту на китайському ринку, зокрема експорту сільськогосподарської продукції, що призвело до зменшення обсягів експорту,

необхідності пошуку нових ринків збуту для товарів із США, внесення фермерами відповідних змін до сівозмін та збільшення державної підтримки фермерів, які є найбільш лояльним електоратом Д. Трампа.

Незважаючи на досить потужне протистояння, США та Китай намагалися досягнути певних компромісів і подолати хоча б частково бар'єри у двосторонній торгівлі. За результатами непростих переговорів США та Китаю на початку 2020 року все ж вдалося укласти Економічну та торговельну угоду між урядом Сполучених Штатів Америки та урядом Китайської Народної Республіки (далі – угода), якою передбачено врегулювання проблемних питань у таких сферах, як інтелектуальна власність, передача технологій, торгівля сільськогосподарською продукцією, фінансові послуги, макроекономічна політика і обмінний курс, забезпечення прозорості. Водночас, першою фазою угоди у торговельній сфері досягнуто домовленостей щодо збільшення поставок до Китаю із США промислових товарів, сільськогосподарської продукції, енергетичних товарів та послуг на загальну суму не менше 200 млрд. дол. США протягом 2020-2021 рр. порівняно з обсягом експорту у 2017 році. Важливо також, що угодою передбачено запровадження системи врегулювання спорів між країнами.

Натомість, США погодились значно змінити свої тарифні дії відповідно до розділу 301. США зберігатимуть 25-відсоткові тарифи на приблизно 250 мільярдів доларів китайського імпорту, а також 7,5-відсоткові мита на приблизно 120 мільярдів доларів китайського імпорту.

Загалом перша фаза угоди повинна була з одного боку знизити ставки ввізних мит США та стимулювати закупівлі Китаєм американської продукції. Однак, аналіз торгівлі між США та Китаєм демонструє протилежні тенденції.

За даними Інституту міжнародної економіки Петерсона¹⁰, станом на вересень 2020 року останні офіційні дані показують, що Китай не виконує свої зобов'язання, імпортувавши американських товарів лише на 65,9 млрд. дол. США, що становить 53 % від очікуваного за цей період показника. Хоча частина експорту США до Китаю, включаючи медичні вироби, свинину та

напівпровідники, збільшилася у 2020 році, фактично, загальний обсяг китайського імпорту американських товарів на сьогодні нижчий, ніж був до того, коли США почали запроваджувати мита на китайські товари у 2018 році.

ВИСНОВКИ

Зовнішньоекономічна діяльність – діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.

ЗЕД в усіх країнах спрямована на таке:

- реалізація переваг міжнародного поділу праці, що сприяє зростанню ефективності національних економік;
- сприяння вирівнюванню темпів економічного розвитку;
- порівнянність витрат виробництва на національному і світовому рівнях.

Зовнішньоекономічна діяльність у різних її формах і проявах є потрібною для розвитку економіки будь-якої країни і зокрема, України. Експорт та імпорт товарів в Україні є важливим елементом у системі функціонування економіки.

Китай виконав два глобальних завдання:

1) розв'язав проблему самозабезпечення країни продуктами харчування; маючи 7% орних земель світу, Китай не тільки забезпечує продуктами харчування 1 млрд. 347 млн. свого населення, але й експортує сільськогосподарську продукцію;

2) розвинувши легку промисловість, забезпечив себе повністю товарами цієї галузі.

У Китаї за межею бідності живе лише 5% населення (в Україні - понад 80%). За абсолютними показниками виробництва низки найважливіших видів промислової та сільськогосподарської продукції Китай вийшов на перше місце у світі. Зокрема, в галузі сільського господарства – це зерно, м'ясо, птиця, яйця, продукція водних промислів, рослинні та тваринні жири; в легкій промисловості – виробництво бавовняного текстилю, шерстяних і шовкових тканин, швейних виробів, велосипедів, телевізорів, пральних машин.

У КНР створено стабільне законодавство, яке забезпечує державні гарантії захисту вітчизняних та іноземних інвестицій протягом тривалого часу, визначальну роль держави в регулюванні економіки в інтересах національних пріоритетів, розвиток виключно виробництва на терені Китаю з майже повним вилученням прецедентів створення спільних підприємств, які б займались посередницькою діяльністю та торгівлею імпортними товарами. Проблема посередника – найбільший економічний парадокс України).

Вивчивши і проаналізувавши статистичну інформацію про співпрацю України і Китаю, можна однозначно позначити, що на даному етапі розвитку для української економіки вкрай необхідна підтримка азіатського регіону. Китай, залишаючись світовим лідером з однією з провідних економік, надає величезну підтримку Україні на даному етапі і є найважливішим торговим партнером. Все це свідчить про те, що Китай зацікавлений в безперервному розвитку України, а також подальше зміцнення двостороннього співробітництва на взаємовигідній основі. Україна, в свою чергу, слід займати ще більш активну позицію в просуванні міждержавної взаємодії для знаходження нових точок дотику. Основним шляхом розвитку України має залишатися вдосконалення торгової політики для зміцнення економічного співробітництва з країнами світу, перш за все на азійському напрямку, а також впровадження цільових програм і проєктів для відновлення економік регіонів України.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Андрійчук В. Г. «Китайське чудо» на світогосподарській арені: гіпотетичні і реальні шляхи й механізми здійснення та інтригуючі можливості їх адаптивного використання в Україні» / В.Г. Андрійчук // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2009. – №1 (36). – С. 22–34
2. Аудит зовнішньої політики: Україна – Китай. Дискусійна записка [Електронний ресурс] / А. З. Гончарук, Є. В. Гобова, В. О. Кіктенко, О. А. Коваль, С. А. Кошовий // Інститут світової політики. – 2016. – Режим доступу : <https://glavcom.ua/pub/pdf/49/4935/auditukrchi.pdf>
3. Бадрак В. Перспективи інтеграції України в ЄС у сфері ВТС / В. Бадрак, І. Табурець // Defense Express. – 2011. – №5. – С. 16–17.
4. Віктор Янукович: Китай є головним партнером України в Азійсько-Тихоокеанському регіоні [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/news/20457.html?PrintVersion>
5. Гончарук А. З. Роль і місце Китаю в сучасному світі (до 70-річчя Китайської Народної Республіки) / А. Гончарук // Україна – Китай. – 2019. – №3 (17). – С.20–26.
6. Гончарук А. З. Україна – Китай: непростий шлях до зміцнення партнерства у суперечливих міжнародних умовах / А. Гончарук // Україна–Китай». – №1 (15). – 2019. – С. 20–28.
7. Гончарук Н. Інтерв'ю з радником з торгово-економічних питань Посольства КНР в Україні Гао Січнем / Н. Гончарук // Контракти. – 2008. – №1. – 15 січня. – С. 19
8. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. (поточна редакція від 20.09.2015, підстава 1602-18) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.
9. Договірно-правова база між Україною та Китаєм [Електронний ресурс] // Посольство України в Китайській Народній Республіці та в Монголії (за

сумісництвом). – Режим доступу : <https://china.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/184-dogovirno-pravova-baza-mizh-ukrajinoju-ta-kitajem>

10. Жаліло Я. Теорія та практика формування економічної стратегії держави: монографія / Я. Жаліло. – К. : НІСД, 2009. – 336 с.; іл.

11. Китай призывает все заинтересованные стороны прилагать усилия к политическому урегулированию кризиса в Украине [Электронный ресурс] / МИД КНР // Синьхуа. – 17.03.2014. – Режим доступа : <http://russian.people.com.cn/31521/8568055.html>

12. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / Я. Жаліло, Я. Базилук, Я. Белінська та ін. ; за ред. Я. Жаліла. – К. : НІСД, 2005. – 388 с.

13. Кошовий С. А. Україна і КНР: на шляху до нової якості двосторонніх відносин / С. А. Кошовий [Електронний ресурс] // Україна-Китай. – 2017. – № 1(7). – 20.03.2004. – Режим доступу : <https://sinologist.com.ua/koshovij-s-a-ukrayina-i-knr-na-shlyahu-do-no/>

14. Макогон Ю. В., Курбала Н. В. Основные тенденции развития, причины и факторы экономического кризиса в Украине в условиях военно-политического кризиса на востоке страны в 2014 – 2015 гг. North – East Asia Academic Forum (Publication of scientific articles). Chine: Harbin University of Commerce, 2017. No 1. P. 64–77

15. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>

16. Образцова А. Украина – Китай: перезагрузка [Электронный ресурс] / А. Образцова // МИНПРОМ инфомационное агентство. – 11.09.2010. – Режим доступа : <http://minprom.ua/digest/51013.html>.

17. Пей Чанхун. 40-річний досвід реформування економічної системи Китаю/ Пей Чанхун // Україна–Китай». – №13.– 2018. – С. 98–106.

18. Політичні відносини між Україною та Китаєм [Електронний ресурс] // Посольство України в Китайській Народній Республіці та в Монголії (за

сумісництвом). – Режим доступу : <https://china.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/185-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-kitajem>

19. Приходько О. Індія-Китай: азіатське економічне дербі / О. Приходько // Дзеркало тижня. – 2005. – №2 (530). – 22–28 січня.

20. Приходько О. Китай: капіталістичний дракон у соціалістичній овечій шкурі. / О. Приходько // Дзеркало тижня. – 2005. – №2 (530). – с. 22–28.

21. Спільна прес-конференція Генерального секретаря НАТО Єнса Столтенберга і Президента України Володимира Зеленського [Електронний ресурс] / Організація Північноатлантичного договору – 04.06.2019 – Режим доступу : https://www.nato.int/cps/uk/-natohq/opinions_166602.htm

22. Україна і Китай будуть посилювати торговельно-економічне співробітництво [Електронний ресурс] / Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. – Режим доступу : <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=4e7ccba9-4c0d-4172-aa31-972be1b3102d&title=UkrainaIKitaiBudutPosiliuvatiTorgovoekonomichneSpivrobotn itstvo>

23. Україна–Китай – 25 років співробітництва: результати та перспективи. "Один пояс, один шлях" : монографія / кер. авт. кол. і наук. ред. О. М. Олійник. – Київ : ДУ "Інститут всесвітньої історії НАН України", 2018. – 392 с.

24. Український прорив: економічні пастки для прем'єра: інтерв'ю О. Маслова з д. е. н., проф. В. Черваньовим // Голос України. – 2008. – 24 січня.

25. Хомутенко Л. І., Терещенко А.С. Сучасні позиції КНР в умовах світової глобалізації. Бізнес Інформ. – 2017. – № 12. – С. 60-71.

26. Хомутенко Л.І., Хмелик О.С. Розробка стратегії конкурентоспроможності компанії при виході на міжнародний ринок. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, 2015. - Вип. 14. - С.181-185.

27. Хомутенко Я.В. Проблеми на шляху розвитку й реалізації експортного потенціалу. Шевченківська весна: економіка: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих

вчених, / за заг. ред. В.Д. Базилевича: у 2-х тт. Вип. X, Том 1 – К.: Освіта України, 2012. – С.

28. Хомутенко Я.В. Удосконалення експортної політики України та оцінка ефекту зони вільної торгівлі з ЄС на основі гравітаційної моделі. Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2014. - № 2 (68).- С. 206-214.

29. Chinainformationbase. <http://www.chinatoday.com/>.

30. ChinaOfficialNewsAgency - Xinhua. <http://www.chinaview.cn>.

31. <http://auss.org.ua> – офіційний сайт Асоціації Українсько–Китайського співробітництва.

32. <http://www.imf.org> – офіційний сайт Міжнародного валютного фонду.

33. <http://www.worldbank.org> – офіційний сайт Світового банку.

34. <https://www.PricewaterhouseCoopers> – офіційний сайт компанії PricewaterhouseCoopers (PwC).

35. <https://www2.deloitte.com> – офіційний сайт компанії Deloitte.

36. Human Development Index 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <files/hdr2019.pdfhdr.undp.org>.

37. Makogon Y. Socio-economic consequences of the political and military confrontation in Southeast Ukraine North/ East Asia Academic Forum (Publication of scientific articles). Chine: Harbin University of Commerce, 2016. 06. С.9-15

38. Simon D.F. China's Emerging Technological Edge: Assessing the Role of High-End Talent / D. F. Simon, Cao Cong. – Cambridge; New York : Cambridge Univ. Press, 2009.

39. Wang Qinshuang On Deng Xiaoping's Important Thoughts in the Reform of Political System [Electronic source] // Deng Xiaoping's Memory Site – 20.04.2015. – Access mode : <http://cpc.people.com.cn/n/2015/0420/c69113-26874385.html>

40. World Economic Outlook Database [Електронний ресурс]: October 2012 / International Monetary Fund. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2012/02/weodata/weoselgr.aspx>

41. World Investment Prospects Survey 2009–2011. United Nations Conference on Trade and Development. – New York and Geneva. – 2009. – 85 p.

SUMMARY

Martinenko A. Ukraine's foreign trade relations with China. - Qualifying bachelor's thesis. Sumy State University, Sumy, 2021.

The analysis of the Ukrainian-Chinese cooperation at the present stage is considered in the work. Ukraine's partnership with China is one of the most important strategic components of successful economic development. The dynamics of key commodity positions of Ukrainian-Chinese trade, the Ukraine-China trade complementarity index and Ukraine's foreign trade in services with China are analyzed.

Keywords: Ukrainian-Chinese cooperation, trade and economic relations, complementarity index, bilateral cooperation.

Анотація

Мартиненко А.В. Зовнішні торговельні відносини України з Китаєм. - Кваліфікаційна бакалаврська робота. Сумський державний університет, Суми, 2021.

У роботі розглянуто аналіз українсько-китайського співробітництва на сучасному етапі. Партнерство України з Китаєм є одним з найважливіших стратегічних складових успішного економічного розвитку. Проаналізовано динаміку ключових товарних позицій українсько-китайської торгівлі, індекс комплементарності торгівлі Україна – Китай та зовнішню торгівлю послугами України з Китаєм.

Ключові слова: Україно-китайське співробітництво, торгово-економічні відносини, індекс комплементарності, двостороння співпраця.

ДОДАТКИ

Додаток А

Рисунок А.1 – Експорт та імпорт торгівлі між Україною та її торговими партнерами 2019-2020 рр., млрд. дол.

Додаток Б

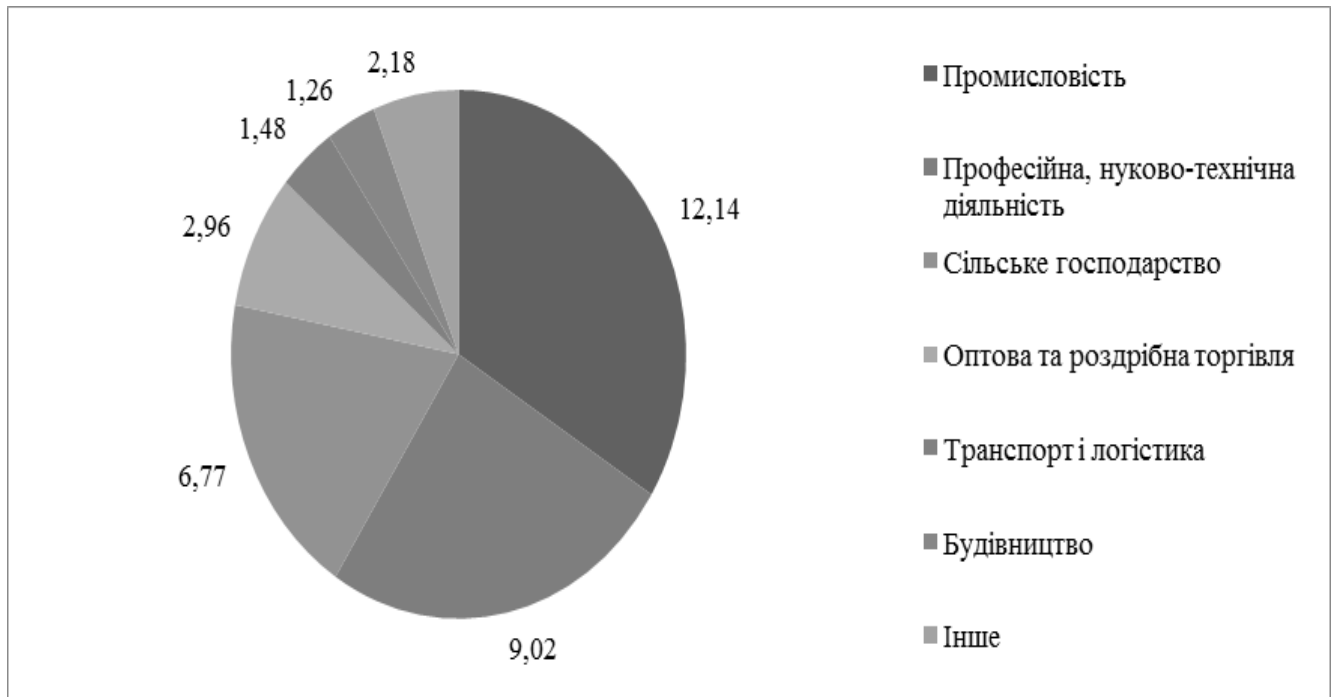

Рисунок Б.1 - Галузева структура китайських прямих інвестицій в акціонерний капітал України на 01.01.2021, млн. дол.

Джерело: Державна служба статистики України

Додаток В

Таблиця В.1 - Угоди злиття та поглинання 2015–2019 рр.

Рік	Об'єкт	Частка	Покупець	Продавець	Сектор	Вартість	Стан угоди
2015	Сонячні станції	100	CNBM	Active Solar	Енергетика	\$185 млн	Закрита
2016	Consolidated Minerals	100	China Tian Yuan	Геннадій Боголюбов	Металургія	N / A	Закрита
2017	Фондова біржа ПФТС	>25	Bohai Commodity	Dragon Capital	Фінанси	N / A	У процесі
2017	Український банк реконструкції та розвитку	99,99	Bohai Commodity	Форд Держмайна	Банки	\$3млн	Закрита
2018	ТОВ «Українські новітні комунікації»	>50	Просат	Concorde Capital	Телекомунікації	N / A	У процесі
2019	Мотор Січ	>50	Skyrizon	В'ячеслав Богуслаєв	Машинобудування	N / A	У процесі

Джерело: M&A Ukraine